

MEEQQANIK
KINGUAASSIUUTITIGUT
INNARLERNEQARSIMASUNIK
SULLISSISUNUT
QUPPERSAGAQ

Saqqummersitat aappaat

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik 2023

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

**Meeqqanik kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasunik
sullissisunut qppersagaq**

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik

December 2023

Ilusilersuisoq: irisager.gl

Assit: Christian Klindt Sølbeck: 1, 4-5, 8-9, 10, 13, 17, 20, 23,
24, 29, 32, 34, 37, 41, 42, 45, 46, 49, 50-51, 52, 55, 56, 58,
60, 62-63, 66, 70, 72-73, 76, 77, 78-79, 80, 84-85, 88, 92.

Rasmus Flindt Pedersen: 14, 26, 38.

MEEQQANIK KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLERNEQARSIMASUNIK SULLISSISUNUT QUPPERSAGAQ

Saqqummersitat aappaat

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik 2023

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

IMARISAI

SIULEQUT	6
SIULEQUT ATUARNISSAANULLU ILITSERSUUT	8
Atuarnissaanut ilitsersuut	8
IMMIKKOORTOQ 1: MEEQQANIK KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIINEQ	11
Kinguaassiuutitigut innarliineq suua?	11
<i>Timikkut aamma timikkuunngitsoq innarliineq.</i>	11
Kinguaassiuutitigut innarliinerit sumi pisinnaappat?	12
Kinguaassiuutitigut innarliinerup kingunipilui – ajoqusiinerup sunniutai inersimasunngornermilu kingunerluutai	12
<i>Kinguaassiuutitigut innarliisarnerit annertussusiinik misissuinerit</i>	18
IMMIKKOORTOQ 2: PITSAALIINEQ SIUSISSUKKULLU MISISSUINEQ	21
Pitsaaliineq	21
Misissuineq – Kinguaassiuutitigut innarliisoqarsimanersoq qanoq paasisinnaaviuk?	23
<i>Meeqqat innarlerneqarsimanertik pillugu oqaluttuarnissaminnut akimmiffii</i>	25
<i>Innarliineq pillugu meeqqamik oqaloqateqarneq</i>	30
<i>Meeqqat inuusuttullu takussutissaat qisuariaataallu</i>	33
<i>Meeqqat kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaasiat</i>	43
<i>Pisuusaartitaq</i>	50
<i>Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut ernumanartumik kannгуттаатsumillunniit pissusillit</i>	51
IMMIKKOORTOQ 3: ILIUUSEQARNEQ	59
Nalunaaruteqarneq	59
<i>Nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaataitaaneq</i>	61
<i>Sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataitaaneq</i>	61
<i>Kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqarnerit</i>	61
<i>Nalunaaruteqartussaataitaanermik sumiginnaaneq</i>	63
<i>Kina innarliisutut pasitsaanneqarpa?</i>	63

Kommune nalunaaruteqarnermik tigusaqaraangami	64
<i>Nalunaaruteqarneq pillugu uppernarsaat . . . . .</i>	65
<i>Isumaginninnikut misissuineq . . . . .</i>	65
<i>Meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit nalunaaruteqarnerit . . . . .</i>	67
<i>Kommunit akunnerminni nalunaaruteqartussaataitanerat . . . . .</i>	69
Pisuusaartitaq	69

**IMMIKKOORTOQ 4: SULIASSAQARFIIT
ASSIGIINGITSUT SULEQATIGIINNERAT 71**

Suliasanik akisussaaffimmillu agguataarineq	72
<i>Meeqqeriviit atuarfiillu . . . . .</i>	72
<i>Kommune . . . . .</i>	73
<i>Politiit . . . . .</i>	73
<i>Peqqinnissaqarfik . . . . .</i>	73
<i>Ilaqtariit illuat aamma ulluklut unnuakkullu neqeroorut . . . . .</i>	74
<i>Kommunini meeqqat illui . . . . .</i>	74
<i>Pisuusaartitaq . . . . .</i>	77
<i>Ulapungaarsimanermik pilersaarutit . . . . .</i>	78

IMMIKKOORTOQ 5: SUMUT IKIORTISSARSIORTOQARSINNAAVA? 81

Sulinermi imminut paarineq	81
Ikorfar torneqarluni oqaloqatigineqarneq siunersiunerlu	81
Neqeroorutit suut innersuussiffigineqarsinnaappat?	82
<i>Sulisunik pikkorissartitsinerit . . . . .</i>	82
<i>Sulisunik siunnersuineq ilitseruinerlu . . . . .</i>	82
<i>Katsorsaasut angalasartut . . . . .</i>	83
Ukunani paasisaqarnerusinnaavutit:	85
<i>Pilluarneq ersigiunnaarpara . . . . .</i>	86
<i>Killiliisa Podcast . . . . .</i>	86
<i>Kinaassusera ineriartortoq – peqqinneq atoqatigiinnerlu . . . . .</i>	87
<i>Tusaannga . . . . .</i>	87

OQAATSIT NASSUIAATAAT 89

NAJOQQUTAT ALLATTORSIMAFFIAT 93

SIULEQUT

Asasarput atuartoq

Ilitersuut una ilissinnut Nunatsinni meeqqanik inuusuttunillu sullissisunut allataavoq. Meeqqerivimmi, atuarfimmi, Meeqqanik Inuusuttunillu Siunnersuisarfimmi (MISI), meeraaqqerinermi, isumaginninnermik ingerlatsivimmi, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi assigisaaniluunniit suligussi meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqartarnerisa akiorneqarnissaannut ikiuunnisamat akisussaaqataavusi.

Quppersakkami matumani siunertarineqarpoq ilisimasanik sakkussanillu tunineqarnissarsi, taamaasillusi tamassi immikkut ukununnga ikiuussin-naaqullusi:

- Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqartarnerisa innarleqqinneqarnissaasaluunniit pinaveersimatinneqarnissaannut.
- Meeqqanik kinguaassiuutitigut innarliinerit sapinngisamik siusinnerpaamik paasineqartarnissaannut.
- Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerinek pasitsaassinermi ilisimanninnermiluunniit iliuuseqarnissamat, taamaasiornikkut innarliinerit unitsillugit meeqqallu eqqortumik ikiorneqalersinnaaqullugit.

Nunarput angisoorujussuullunilu assigiinngisitaartuuvoq kommuninilu tallimaasuni 17-inik illoqarfeqarpoq 55-inillu nunaqarfeqarluni¹. Illoqarfiit nunaqarfiillu ilaanni innuttaasut amerlassusiat ima ikitsigisarput allaat innuttaasut tamarmik imminnut nalunnginnerat avaqqunneqarsinnaaneq ajorluni. Taamaattumik inuiaqatigiinni ikitsuni inulimmi, ilaqutariikkuutaartuni imminnulluunniit ilisarismaqatigiiffiulluartauni kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit suliassat imalt. suliassat allat qajannartut suliarinissaat unamillernarsinnaasarpoq. Naak kinguaassiuutitigut innarliineq ukiuni kingulerni eqqartorneqarnerujartuinnaraluartoq, taamaattoq taassuma iluani ilisimasaqarnerunissaq suli annertuumik pisariaqartinneqarpoq. Meeqqanik

---

1 Kalaallit Nunaanni kisitsisit (2023): <https://stat.gl/publ/kl/GF/2023/pdf/Kalaallit%20Nunaanni%20kisitsisit%202023.pdf>

inuusuttunillu sullissisut ilaasa kinguaassiuutitigut innarliisoqarsimane-
ranik pasitsaassinermut atatillugu qanoq nalunaaruteqartoqarnissaanik
ikiortissarsiortoqarnissaanillu nalornissuteqarsinnaasarput, taamaammat
una qppersagaq ilisimasat iliuusissatullu periarfissat atorlugit taakku-
nunnga aqutissiuussisinnaavoq.

Kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu Naalackersuisut periusis-
siaat Killiliisa 2018-2022 ingerlavoq. Periusissiami anguniagaavoq ilorraap
tungaanut allangortitsinissaq kinguaassiuutitigullu innarliisarnerit amer-
lassusaasa ikilisinnissaat. Tamanna innuttaasut, sulisut Nunatsinnilu politi-
kerit suleqatigiinnerisigut pisussaavoq. Periusissiaq arfinilinnik pingaar-
nerit qulequtaqarpoq, qulequttallu ilaat ataaseq tassaavoq paasissutissanik
ilisimasanillu avitseqatigiinneq. Qppersagaq una Killiliisami paasissutissa-
nik ilisimasanillu avitseqatigiinneq pillugu sulinerlut ilaavoq.

2022-mi periusissiaq Killiliisa nalilersorneqarpoq², nalilersuinerlu aallaavi-
galugu Naalackersuisunit aalajangerneqarpoq qulequttat arfinillit pingaar-
nerit aallaavigalugit nangeqqinneqassasoq taakkunanilu paasissutissanik
ilisimasanillu avitseqatigiinneq immikkut ukkatarineqassasoq. Nalilersui-
neq tamanna tunngavigalugu sulisunut qppersagaq nutarterneqassasoq
aalajangerneqarpoq.

Inuiaqatigiinni kikkut tamarmik meerartatsinnut inuusuttatsinnullu akisus-
saaqataassapput – killiliisarnermikkut.

---

2 Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup nittartagaani takuneqarsinnaavoq:
Naalackersuisut kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat
2018-2022 (socialstyrelsen.gl)

SIULEQUT ATUARNISSAANULLU ILIT- SERSUUT

Inuiaqatigiinni qanoq sumilu inissisimaneq apeqqutaanani kinguaassiuutitigut innarliisoqartarpoq. Tassa kinguaassiuutitigut innarliinerit ilaqutariinni nukis-saqarluartuni ilaqutariinnilu ulluinnarni tamaviaartartuni pisinnaasarput.

Meeqqat inuusuttullu ilaqutariinni aangajaarniutitik atornerluiffiusumi ilaqutariinniluunniit nakuusertartuni peroriartortut kiisalu sumiginnagaasut kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissamut aarlerinar torsionerusarput.

Kinguaassiuutitigut innarliinerit ilaqutariit iluanni avataaniluunniit pisinnaapput. Kannguttaatsuliortoq takornartaasinnaavoq, ilisarimasasaasinnaavoq ilaqutaasinnaalluniluunniit. Meeqqamut kannguttaatsuliortoq angutaasinnaavoq, arnaasinnaavoq, inuusuttusinnaavoq meeraasinnaal-luniluunniit.

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu kinguaassiuutitigut innarlerneqartarput.

Kinguaassiuutitigut innarliisarnernik pinaveersaartitsinerit pingaaruteqarput. Arnaanersutit angutaanersutilluunniit illoqarfimmeernersutit nunaqarfimmeernersutilluunniit apeqqutaanngilaq.

Atuarnissaanut ilitsersuut

Quppersagaq tamaat ataatsikkut atuarneqartariaqanngilaq. Quppersakka-mi immikkoortut ilisimasanik aalajangersimasunik imallit immikkut atuarneqarsinnaapput. Immikkoortuni qulequttanut allanut tulluurtunut ulluinnar-nilu sakkussanut quppersakkaq iluani atuarneqarsinnaasunik innersuussu-teqartarpoq. Quppersakkaq naanerani oqaatsit atorneqartut itisilerlugit nassuiaataat takusinnaavatit.

Atuarluarina!

IMMIKKOORTOQ 1: MEEQQANIK KINGUAASSIUUTITIGUT INNARLIINEQ

Kinguaassiuutitigut innarliineq suua?

Kinguaassiuutitigut innarliineq eqqartorneqaraangat oqaatsit assigiingit-sorpasuit atornerqartarput, ass. qanigivallaakkamik atoqateqarneq, kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorneq, kinguaassiuutitigut atornerluineq kinguaassiuutitigullu nakuuserneq. Iitusersuummi matumani oqaaseq "kinguaassiuutitigut innarliineq" meeqqamut tunngatillugu atoqatigiinnik-kut iliuserineqartunut tamanut tunngatillugu atussavarput.

Kinguaassiuutitigut innarliineq ima nassuiartarparput:

Kinguaassiuutitigut innarliinerit tassaapput timikkut timikkuunngitsorluun-niit iliutsit meeqqap inuusuttulluunniit paasisinnaangisai, paatsoorsin-naasai akuersinissamulluunniit inerisimassutsimigut piareersimaffiginngi-sai. Kinguaassiuutitigut innarliineri meeqqap tatiginninnera innarliisumit atornerlunneqartarpoq meeqqallu namminiussusia innarlerneqartarluni. Kinguaassiuutitigut innarliineq kannguttaatsulior tup pisariaqartitaanik piunasaqaataanillu ersersitsineruvoq. Allatut oqaatigalugu kinguaassiuu-titigut innarliineq iliusiuvoq sunaluunniit atoqatigiinnermut tunngasoq innarlerneqartullu killiinik qaangiisoq³.

Timikkut aamma timikkuunngitsoq innarliineq

Kinguaassiuutitigut innarliinerit ilaat timikkut attuiner taqarneq ajorput, ass. atoqatigiinnissamut kajumissaarineq, pornofilmimik isiginnaaqatigiin-neq, kannguttaatsulior tup kajumissuseqalissutigisaanik assilitinneq filmi-lariatinnerluunniit, inuusuttup inersimasulluunniit imminent inertittup

---

3 Killiliisa - Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluineq akiorniarlugu periusissiaat (2018-2022).

attuualaartulluunniit isiginnaarnera imaluunniit inuusuttup inersimasul-
luunniit nalikkaaminik nittarsaassisup takunera. Tamakku timikkuunngitsoq
innarliinermik taaneqartarput. Timikkuunngitsoq innarliineq aamma
"grooming"⁴, qulaani eqqaaneqartunut assingusoq, aqqutigalugu pisinnaa-
voq. "Grooming" amerlanertigut internetikkut inoqatinut attaveqatigiit-
tarfinni kannguttaatsulior tup meeqqamut attaveqarneratigut pisarpoq.

Kinguaassiuutitigut innarliinerit allat tamarmik timikkut attuiner taqartar-
put, ass. atoqatigiinnermut tunngasumik aparneqarneq attuualarneqar-
nerlu, atisaajarneqarneq, kannguttaatsulior tup kinguaassiuutaanik attui-
neq, atisaqarluni atisaqarnaniluunniit attuaneqarneq, utsukut, itikkut
oqqakkulluunniit atoqatiginiarneqarneq atoqatigineqarnerluunniit. Tamak-
ku timikkut innarliinermik taasarpagut.

Kinguaassiuutitigut innarliinerit sumi pisinnaappat?

Kinguaassiuutitigut innarliinerit sumiluunniit pisinnaapput. Angerlarsimaf-
fimmi, atuarfimmi, ulluunerani paaqqinnittarfimmi, klubbimi, internetikkut
aammalu sumiluunniit meeqqat inuusuttullu sumiiffigisartagaanni.

Kinguaassiuutitigut innarliinerit illoqarfinni nunaqarfinnilu pisinnaapput.

Kinguaassiuutitigut innarliinerup kingunipilui – ajoqusiinerup sunniutai inersimasunngornermilu kingunerluutai

Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqaraangamik amerlanertigut ajor-
toqarneranut ilisarnaatinik takutitsisarlutillu qisuariaateqartarput. Takus-
sutissat qisuariaatsillu taakkua ilaat ajoqutinngoriartulersinnaapput. Ajo-
qusiinerup sunniutaanik taasarpagut meeqqap innarlerneqarsimanermut
qisuariaatai ilisarnaatitut takutitai meeqqap meeraariaasianut ilaasutut
ineriartuleraangata, ass. meeqqap tunngaviusumik toqqissinaveer-
nera, isumatsaqqarujussuarnera, imminut naleqartinnginnera, allanik tatiginnin-
ginnera il.il. annertusiartulerpata. Ajoqusiinerup siunniutai siviisuumik
atuussinnaapput ilinniarsimasunillu katsorsarneqarnissamik pisariaqartit-
sisinnaallutik. Ajoqusiinermut sunniutit ilaannikkut inersimasunngornermi

---

4 "Grooming" tassaavoq meeraq kannguttaatsulior tup pisariaqartitaanik matussusiisus-
sanik iliuuseqaleqqullugu kannguttaatsulior tup meeqqamut attaveqaleriartuaarnera.
(Red Barnetip angajoqqaanut ujarlerfissiaa).

kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneq pissutigalugu kingunerluutit ineriartulertarput. Tassa ajoqusiinerup sunniutigisai inuup kinaassusianut inersimasutullu inuuneranut sunniuteqangaarsinnaasarput.

Ajoqusiinermut sunniutit ass. tassaasinnaapput timikkut tarnikkullu anni-aatit, uippakajaarnermik qisuariaatit, isumatsaqqarujussuarneq, PTSD kiisalu kanngusuttutut pisuusutullu misigineq allanullu attaveqartarnikkut ajornartorsiuteqarneq. Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqartut amerlanertigut imminut ajortumik isiginermik ineriartortitsisarput inuunerullu ingerlanerani inuttut killissaminnik maluginninnissamik sapernartitsisinnaasarlutik.

Inersimasut kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerminnik kingunerlutsitsisut atoqatigiinnermut, timiminnut inunnullu allanut qanimut attaveqarnermut tunngatillugu marloqiusamik isiginnittaaseqalersinnaasarput. Ilaqurtartaarnissartik inuunermilu allanut attaveqalernissartik, ass. suliffeqarfimmi, sapernartissinnaavaat.

Kinguaassiuutitigut innarliinerup kingunipilui annertusinnaapput meeqqamut innarlerneqartumut, meeqqap qanigisaanut nunaqqataanullu. Isertukat, paqumisunneq aamma qisuariaatit kikkunnut tamanut sunniuttarput.

”Kinguaassiuutitigut uannut innarliisup
tarnikkut ukiuni sisamani persareqqaarlunga
sakkortoorujujssuarmik peqqarniitsumillu
pinngitsaalillunga atoqatigaanga.

Tarnikkut ajoqutigilikkakka
inersimasunngoreerlunga suli ajoqutigaakka.

Alla atoqatigissagukku
ilisarissimallualeqqaartariaqarpara
ammarnissamut toqqissisimasutut
eqqissisimasutullu misigissaguma.
Tamanna inuunerma ilagaa, tamannalu
akuerisariaqarsimavara.”

- Gukki Nuka, meeraalluni innarlerneqarsimasoq.

”Misigisakka nuanniitsut pissutigalugit
inersimasutut inuunerma ilarujussuani assut
immikkoorniarsimavunga. Ilaannikkut sulii
eqqarsartarpunga: ”Sooq uangarpiaq?”,
tamannalu sulii aliasulissutigisinnaasarpunga.

Pimoorussillunga aappaqartarnikka
amerlavallaarsimangillat, pimoorussillunga
aapparisimasama tamatigut oqarfigisarpaannga
inussiarnersuullungalu nuannersuusunga, kisianni
aamma nillertorujussuusunga. Taamani paasinngilara
suna pineraat, paasilersimavarali suna pineraat.
Tarnikkut imminut illersorniaannaavissimavunga
kinaassutsinnut allanik tamakkiisumik
isertitsissananga. Sumiginnaqqinneqarnissara
annilaangatigisimavara, allanillu uannut
isertitsinnginnikkut ajoqutaasut
annertusivallaarnaviangillat. Taamaattumik
aappaqarsinnaanera iluamik ingerlasinnaasimangilaq,
tassami unneqqarinneq ammanerlu aappariinnermi
pisariaqarmata. Unneqqarissinnaasarpunga, assulli
matoqqasarlunga.

Tassa inersimasutut inuuneq aatsaat kingusissukkat
aallartissinnaasarpooq assigiinngitsorpassuit
sulissutigineqaqqaartariaqartarmata.”

- Henrik, meeraalluni innarlerneqarsimasooq.

Kinguaassiuutitigut innarliinerup kingorna ajoqusiinerup sunniutaasa anertussusaat assigiinngitsorujussuusinnaasarput. Meeqqat ilaat meeraqatiminnit akiuulluarsinnaassuseqarnerusarput. Imaassinnaavoq angajoqqaa-minni, meeqqerivimmi atuarfimmiluunniit atugarissaarnerusimasut. Aamma imaassinnaavoq inersimasunik allanik asasiminnik tapersersuisiminnillu nunaqqateqarsimasut. Aammali meeqqat kinaassusii assigiinngissinnaasarput. Meeqqat ilaat meeraqatiminnut allanut sanilliullugit inunngornerminniit isumalluuteqarnerusunik avatangiiseqartarput.

Aamma kina kinguaassiuutitigut innarliisuusimanersoq ajoqusiinermut sunniutit annertussusiannut aalajangiisuusarpoq, ass. meeqqap tatigisaa isumassuisissamisullu naatsorsuutigisaa innarliisuusimanersoq. Aamma apeq-qutaasarpoq innarliinerit qanoq sakkortutigisimanerat, aamma ataasiarluni innarliisoqarsimanersoq imalt. piffissami sivisuumi arlaleriarluni innarliisoqartarsimanersoq.

Kinguaassiuutitigut innarliisarnerit annertussusiinik misissuinerit

SFI⁵-mit misissuinerit innuttaasullu peqqissusiannik misissuisitsinermi⁶ ersersinneqarpoq innuttaasut akornanni amerlasuut meeraanermi kina-guaassiuutitigut innarlerneqarsimasut.

Kinguaassiuutitigut innarliineq ajornartorsiutaanngilaq allanut atanngitsoq, amerlanertigummi sumiginnaanernut atugarliornernullu assigiinngitsunut atassuteqartarpoq. Kinguaassiuutitigut innarliineq arlalitsigut inersimasunngornermi kingunerlutsitsissutaasinnaasarpoq, tamannalu kinguaassiuutitigut innarliinerit imminullu toqunnissamik eqqarsaateqarnerit erseqqissumik ataqatigiinnerannit, 2018-imi innuttaasut peqqissusiannik misissuisitsinermi takuneqarsinnaasumit, erseqqissarneqarpoq. Tamatumanga ersersinneqarpoq imigassamik ajornartorsiutit angerlarsimaffimmilu meeraaffimmi nakuuser tarneq, pingaartumillu meeraanermi inuusuttu-nermilu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneq, imminut toqunnissamik eqqarsaateqakulasarnermut annertuumik atassuteqartut⁷.

5 Det Nationale Forskningscenter for Velfærd: Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb 2015.

6 Statens Institut for Folkesundhed: Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq 2018 – Inuunermi atugassarititaasut, inooriaaseq peqqissuserlu.

7 Statens Institut for Folkesundhed: Kalaallit Nunaanni 15-iniit 34-nik ukiullit akornanni eqqarsartaatsikkut peqqissuseq aamma peqqissuseq 2021.

Kinguaassiuutitigut pinerlunnerit Nunatsinni politiinut nalunaarutigineqartartut amerlangaatsiarput, kisianni aamma kinguaassiuutitigut innarliinerit politiinut nalunaarutigineqanngisaannartut suli amerlapput.

2023-mi juulip aallaqqaataat aallarnerfigalugu Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi § 77-ip ataaniittumi pinngitsaaliilluni atoqateqarneq pillugu aalajangersagaq akuerseqatigiinnermik tunngavilik atuutilersinneqarpoq. Tassa atoqatigiinnissamut akuersisoqarsimanngippat pinngitsaaliilluni atoqateqarnertut isigineqassaaq. Tamatuma saniatigut imm. 2-mi allasimavoq meeqqamik aqqaneq-marluk ataallugit ukiulimmik atoqateqarneq arlaatigullunniit atoqatigiinnikkut iliuuseqarneq aamma pinngitsaaliilluni atoqateqarnertut isigineqassasoq.

Siunissami meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliisarnerit amerlassusaasa apparnissaat neriunaateqarpoq. Amerlanerujartuinnartut innarlerneqarsimanerminnik oqaluttuarlutik sassartarput. Allat meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliisoqarneranik pasitsaassinertik kommunimut nalunaarutigisarpaat - Nunarput taamaaliilluni ukiorpassuarni paqumisunnermik isertuusseqataasarnermillu qaangiiniarsarivoq.

Illiutsitit pingaaruteqarput - killiliisa!

IMMIKKOORTOQ 2: PITSAALIINEQ SIUSSUKKULLU MISISSUINEQ

Pitsaaliineq

Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissaasa pinaveersimatinnissaannik innarliinerilluunniit ingerlaannarnissaasa pinaveersaartinneqarnissaannik suliaqarneq pingaaruteqarpoq. Quppersakkap immikkoortuani matumani kinguaassiuutitigut innarliinernik qanoq pinaveersaartinneqarsinnaanerinut isumassarsiorsinnaavutit.

Kinguaassiuutitigut innarliinernik pinaveersaartitsinerit meeraaqqerivinni, meeqqerivinni, atuarfinni, ulloq unnuarlu neqeroorutini kiisalu angajoqqaanit – inersimasunit ullut tamaasa meeqqanut attaveqartartunit – isumagineqartassapput. Tamatuma sanitigut angajoqqaanut nunaqqataasunullu allanut qaammarsaanermik suliaqarnissaq pisariaqarsinnaavoq.

Ulluinnarni sulisarninni pitsaaliueqataasinnaavutit meeqqat akisussaaffigisavit killiliinermik, nammineerlutik timiminnik oqartussaaffiginninnerisigut meeqqallu pisinnaatitaaffiik ilinniartinnerisigut. Meeqqap sorusunnerminik sorusunnginnerminillu maluginiaasarnera inuttut ineriartorneranut ilaavoq. Meeqqap killissanik qaangiisutut pissusilersortoqartoq misigiguniuk naaggaarsinnaaneq ilinniassavaa. Ass. imaassinnaavoq meeqqap annersinneqarnini, nuanningitsunik taagorneqarnini imaluunniit killissamik qaangiiffigitittutut misigisaminik attorneqarnini aliatsaatigigaa. Ineriartornermi tamatumani meeraq tapersorsorsinnaavat sunik misigisaqarneranik oqaasertaliiniarnikkut, ass.: *"Takusinnaavara Maliup qinngasaaraangatit aliasulertartutit."*

Meeqqat anginerusut inuusuttullu kinguaassiuutimikkut ineriartulernertik pillugu ammasumik oqaloqatiginnissinnaanissat pisariaqartissinnaavaat, aamma paasissutissinneqarnissartik pisariaqartissinnaavaat. Timip ineriartornera misigissutsillu inuusuttunngulernermi qaffakaasinnaasut pillugit paasissutissanik pisariaqartitsinnaapput.

Nunatsinni illoqarfinni nunaqarfinnilu pissutsit atuuttut ileqqusullu assigiinneq ajorput. Sumiiffiit ilaanni meeqqanik ilaqutarinngisanik aparsineq nalinginnaasutut isigineqarsinnaavoq Nunatsinnilu allani nalinginnaasuunani. Illoqarfiit nunaqarfiillu ilaanni ileqqut allanngorsimapput, meeqqalli killiisa qaangerneqarnerat akuerineqassanngilaq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisutut illoqarfigisanni nunaqarfigisanniluunniit pissusilersuutaasartunik ukkassinissamut aqutissiuinnaavutit. Aamma angajoqqaajusunut innuttaasunullu allanut meeqqat killiisa qaangerneqannginnissaasa meeqqallu ataqqineqarnissamik inuttullu misigissusilittut pisinnaatitaaffilittullu isigineqarnissamik pisariaqartitsinerisa pingaartinneqarnissaannik paasititsinnaavutit. Aamma paasitissinnaavatit inersimasut kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaasiannut attuumassuteqanngitsumik meeqqat kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaaseqartut, tamanna pillugu qupperneq 20-mi atuarnerusinnaavutit. Tassami inersimasut kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaasiannut iliuusiinullu meeqqat akulerutsinneqarnertik ajoqutigisinnaavaat.

Aamma meeqqat inuusuttullu sunngiffimmini sulerisarnersut ukkatarisallugu pitsaasuusinnaavoq. Meeqqat inuusuttullu immineerneqarsimasut inuusuttoqatiminnit inersimasunilluunniit allanit nunaqqatigisaminnit kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissamut aarlerinartorsionerusarput.

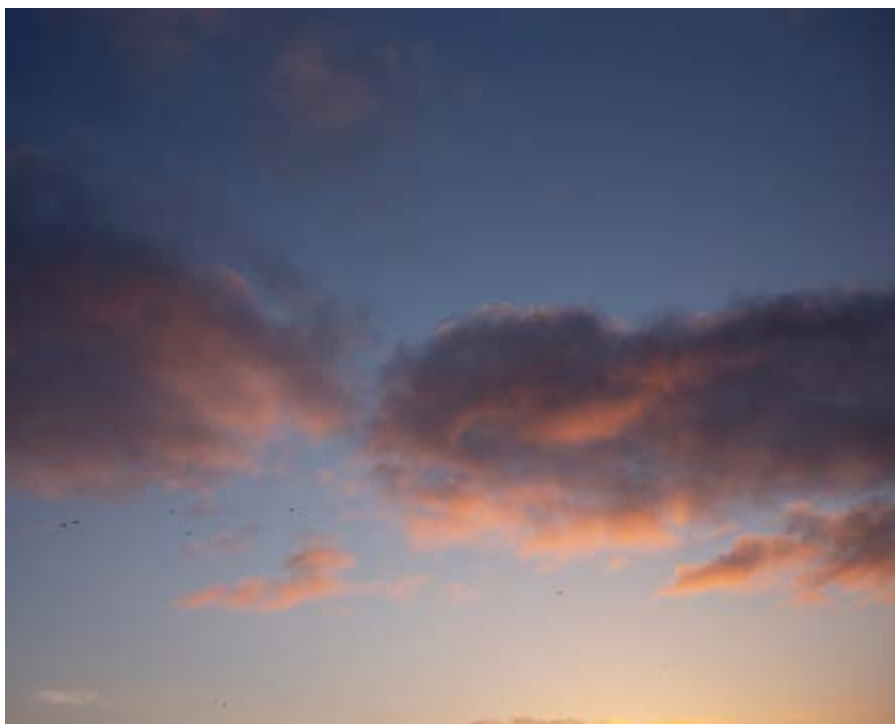
Eqqaamassavat illoqarfinni nunaqarfinniluunniit amerlanerni inersimasoqartarmat illit iliutsinnik annertoqqusersuerusuttunik, tapersersuerusuttunik ilaleerusuttunillu. Nunaqqatinni pisinnaasunut, soorlu pitsaaliuinermik siunnersortinut, sammisassaqartitsinermilluunniit suliqartartunut allanut, susassaqartunut ilinnut ikiuinissamut piuumassuseqarlutillu nukissaqartunut ikiortissarsionnissaq pitsaasuusarpoq. Suliassat tamaasa kisimiilutit isumagissanngilatit.

Misissuineq – Kinguaassiuutitigit innarliisoqarsimansoq qanoq paasinnaaviuk?

Meeqqat kinguaassiuutitigit innarlerneqarsimasut sapinngisamik siusinnerpaamik paasineqarnissaat pingaaruteqarpoq. Paasiniaalluni misissuineq tamatumunnga tunngavoq. Tassa misissuinermi paasiniaasoqartarpoq.

Misissuinermi iliuitsit arlaqarsinnaapput. Meeqqap kinguaassiuutitigit innarlerneqarsimanerata paasinissaanut piffissaq sivisooq ingerlaqqaarsinnaavoq – ilaatigit meeqqap qanoq pineqarsimanerminik paasinninnissani oqaluttuarnissaniluunniit assut sapernartissinnaammagu. Taamaattumik misissuinermi naammagittarnissaq assut pisariaqartarpoq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut meeqqap qanoq issusiaata eqqumaffiguarnissaanik kiisalu meeraq atugarliorpat alapernaaserluni misissuisarnissamik suliaasaqarput. Meeqqap qanoq issusia pillugu ernumanartoqarpat meeqqap pissutsit atugai pillugit oqaloqatigineqassaaq. Taamaattumik meeqqat oqaloqatigiumallugit piareersimassallusilu qaaqqusissaasi, tamatumali saniatigut aamma meeqqat sunik oqaluttuunnissassinut piareersimanerminnut killiliinerinik ataqqinnissallusi.

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup nittartagaani⁸ isumaginninnermut aqutsisoqarfiup ernumanassutsimut uuttuutaa takuneqarsinnaavoq. Ernumanassutsimut uuttuut sakkussaavoq meeqqap inuusuttulluunniit pissusilersornerata qanoq iliuuseqarfiginissaa imaluunniit qanoq ernumanartigibera nalornissutigigaanni atorineqarsinnaasoq.

Kinguaassiutitigut innarlerneqarsimaneq assut isertuussinertaqarsinnaasarpoq. Imaassinnaavoq meeraq kannguttaatsuliortumit allanut oqaluttuaqqusaannginnerminik paasitinneqarsimasoq. Aamma imaassinnaavoq qanoq pineqarsimaneq innarlerneqartumi iluamik paasineqarsimanngitsoq taamaalillunilu oqaasertalerneqarsinnaanani.

---

8 Isumaginninnermut aqutsisoqarfiup ernumanassutsimut uuttuutaa

Taamaattumik meeqqanik inuusuttunillu sullissisutut meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut sunik takussutissartaqartarnerisa qisuariaateqartarnerisalu ilisimanissaat pingaaruteqarpoq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut meeqqat innarlerneqarsimanertik pillugu namminneq oqaluttuungitsut ersiutaat malillugit paasisaqarsinnaagunik sulii piffissaatillugu ikiorneqarsinnaasassapput.

Innuttaasut sulisullu tamarmik meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasinnaanera innarlerneqarneraluunniit pillugu pasitsaassisut isumaginnikkut oqartussaasunut nalunaaruteqartussaataapput. Tamanna pillugu immikkoortup 3-p ataani atuarnerrugit: *Iliuuseqarneq*.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisutut pisussaangilatit meeqqamik killisiuinissamut imaluunniit meeqqap katsorsarneqarnissamut pisariaqartit-sineranik misissuinissamut. Tamakku politiit isumaginninnermullu oqartussaasut akisussaaffigaat. Suliassaqarfiit assigiinngitsut akisussaaffii suliaassaallu pillugit immikkoortup 4-p ataani atuarnerusinnaavutit: *Suliassaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnerat*.

Qulequtaqqani ataanniittuni meeqqat sammisaq pillugu oqaluttuarnissamut akimmiffii kiisalu sammisaq tamanna pillugu meeqqat qanoq oqaloqatigineqarsinnaanerat aamma takussutissat qisuariaatillu suut eqqumaffigineqarnissaat pillugit atuarsinnaavusi.

Meeqqat innarlerneqarsimanertik pillugu oqaluttuarnissaminnut akimmiffii

Aallaqqaataani allaatigineqartutut meeqqat innarlerneqarsimaneq pillugu oqaluttuarnissartik sapernartissinnaavaat.

”Pinngitsaalillunga atoqatigineqarsimanera allanut
oqaluttuarisinnaangilara. Imminut pisuutinneq
kannigusunnerlu pingaartumilli tarnip
mingutsinneqarsimasutut, ipertuutut misiginera
initunerpaavoq.

Inersimasut allat oqaluttut meerartik ajortumik
pineqarpat qularnatik toqutsiniartut tusarakkit
eqqarsarpunga ataataga qanoq pineqarsimasunga
tusaruniuk aamma taamaaliussasoq. Taamaattumik
aalajangipallappunga oqaluttuannngisaannarniarlunga,
oqaluttuarumami ilaquuttakka tamarmik sequmissammata.

Taava suut tamaasa annaassavakka. Atanerput
asanninnerlu ilumoortutuaasut peerutissapput, taavalu
aliasunneq uumissuinerlu kiserngorutissallutik. Tamanna
sapissavara. Ilaquuttama inuunerisa
sequminneqarnissaannut pisooqataasinnaangilanga.
Uanga sequminneqarnera naammappoq. Aamma taakku
annaarusunngilakka.”

- Gukki Nuka, meeraalluni innarlerneqarsimasoq.

”Taamani atornerlunneqartarnera pillugu allanut oqaluttuanngilanga pisut qanoq ajorluinnartiginerat nammineq paasinnginnakku. Uukapaasiaralunga oqarfigisarpaanga asallunga, tamannalu marluulluta isertugaatigigipput. Immikkut ittumik pivaanga. Ajunngitsumik pisarpaanga, tamatumali saniatigut arfineq-marlunniit qulingiluanik ukioqalernissara tikillugu paasisinnaanggisannik iliuuseqarnissamat tamanna atornerluttarpa.

Ukiualuit ingerlareersut assut imminut pisuutittutut qamuuna misigilerpunga ajannginnakku oqarfigalugulu NAAMIK. Ajoqaanga, inuusuttuaraallungalu imminut toqunnissaq eqqarsaatigisarpara. Tamatumali kingorna paasivara taamani meeraallunga mikisoq, aammalu taamani tamanna eqqartorneqarneq ajormat ilisimasinnaasimanagu, aamma iluamik pissusilersornermut killissat ilinniarnikuunngilakka. Uanga pisuusimanangalu pisuunngisaannarsimavunga. Taamani meeraannaavunga pisuussuteqanngitsoq.

Kissaatiginaraluaqaaq taamani ajornartorsiutip inunnit inuiaqatigiinnillu eqqartorneqartarsimanissaa, taamaalillunga tusarnaarnikkut takusaqarnikkulluunniit uannut qanoq pisoqartoq paasisinnaasimassagaluarakku. Ajoraluartumik kanngusunneq assut atugarilerpara, tamannalu inuuninni isertuganngorpoq annerpaaq. Niaqqunni toqqorluarsimangaarakku inuuninni taamani piffissaq eqqaamajuminaatsilaartarpara. Kissaatiginartaraluaqaaq taamani kannguttaatsuliorfigineqartarninni ilisimasaqarnerusimanissara, taamaasillunga siusinnerusukkut iliuuseqarfigisinnaasimasinnaassagaluarakku taamallu sivisutigisumik imminut pisuutissimassanngikkaluarama.”

- Henrik, meeraalluni innarlerneqarsimasoq.

Pingaarteqarpoq meeqqanik inuusuttunillu sullissisut qulequttap eqqartornissaata unammillernarsinnaanera ilisimassagaat. Imaassinnaavormi meeraq innarlerneqarsimasoq allatigut takutitsisoq, soorlu isertuussinikut. Meeqqap pissusilersornermigut isertuussinini takutissinnaavaa. Meeqqap ass. pinnguariaatsit aalajangersimasut aallunnerusinnaavaí imaluunniit misigisimasani eqqarsaqqaarani assersuusiorluni oqaatigisinnaalugu. Pingaartumik meeqqat mikisut takorluullaqqillutik ataqatigiingitsunilluunniit oqaluttuarsinnaasarput.

Ataani suut eqqumaffigineqarsinnaanersut atuarnerusinnaavasi. Takussutissat qisuariaatillu pillugit immikkoortoq kiisalu meeqqat kinguaassiutitigut killissamik qaangiillutik pissusilersortut pillugit immikkoortoq takukkit.

Meeqqap nuanninngitsunik nalaataqarsimanera pasitsaassutigussuik tamannalu pillugu oqaloqatigerusukkussuik immikkoortoq ataaniittoq atuarsinnaavarsi: *Innarliineq pillugu meeqqamik oqaloqateqarneq.*

Innarliineq pillugu meeqqamik oqaloqateqarneq

Meeqqat qulequttap innarliinerup paquminartuunera ilungersunartutullu isigineqarnera amerlanertigut paasisarpaat. Malugisinnaasarpaat eqqartorneqartussaannngitsuusoq. Taamaattumik meeqqanik inuusuttunillu sullissisuususi meeqqat qanoq innerat tusaaniarluaqqissaartarlugulu apeqqutigillattaasassavarsi.

Meeqqap innarlerneqarsimanini oqaluttuarerusunngippagu illilluunniit arlaatigut innarlerneqarsimanera pasitsaassutigigukku immissinnut saallusi oqaloqatigiingikkaluarlusi allatut periusilimmik oqaloqatiginissaanik ujar-tuisinnaavutit. Ass. titartaqatigiillusi pisuttuaqatigiillusiluunniit. Meeraq sulí oqaluttuarusunngippat killii ataqqisariaqarpatit, kisianni kingusinnerusukkat ass. meeqqap aliasunnerani sammisaq uterfigeqqittuaannarsinnaav-
vat. Taamaalillutit meeqqamut takutissavat sammisaq merserinagu sammi-sallu eqqartornissaata sivisusinnaanera paasisinnaallugu.

Meeqqap annissuiffigissagunisi amerlanertigut tatigisariaqarlusilu sammi-sanik sapernartunik eqqartueqatiginissassinut toqqissisimasariaqarpoq. Imaassinnaavoq meeqqap innarlerneqarsimasup ammanninnermini misilita-
taqqaaraasi takuniarlugu sammisat sapernartut qanoq qisuariarfigisarneri-si. Imaassinnaavoq ass. meeqqap ikinngutimi nuanninngitsumik misigisa-qarsimaneranik oqaluttuukkaasi. Meeqqat innarlerneqarsimanerinik paasi-

niaanermi ulluinnarni pitsaasumik attaveqarfigilernissaat, ilumuussusilimik alapernaassutsimik ersersitsiffiginissaat, oqaloqatigiinnissamut pia-reersimaffiginissaat meeqqallu qanoq innerannik aperisarnissaat ukkata-rissavasi.

Meeqqat ilaannikkut misigisimasatik qanigisarinngisaminnut oqaluttuarini-arlugit aalajangertarput. Imaassinnaavoq ikinngutiminnut taartaasumul-luunniit nuannarisaminnut innarlerneqarsimanertik oqaluttuareqqaraat, kisianni angajoqqaaminnuunngitsoq. Meeqqat innarlerneqarsimasut assut qanigisamik qanoq isumaqarfigissaneraatik namminerluunniit pisuuneras-saneraatik annilaangatigisaramikku annaanissaat annilaangatigisarsin-naasarpaat. Meeqqat amerlanertigut aniatitsiffigerusutartik namminneq toqqartarpaat attaveqatigiinnerup qanoq qanitsiginera apeqqutaatinngu.

Meeqqap tatigalutit innarlerneqarsimanerminik oqaluttuuppatit misigisi-masaasa annikitsualuttortai pillugit apersuinnginnissat pingaaruteqarpoq. Meeqqamik killisiuinissaq politiit suliassarivaat, suliassaqarfik pillugu ilin-niarsimasuullutillu suliassat taamaattut iliuuseqarfiginissaannut isumalluu-teqarnerupput. Killisiuineq pillaanissamik suliassartalimmi uppernarsaati-tut atorneqarsinnaavoq. Taamaattumik aalajangersimasumik akissutissar-siumallutit angerneqarsinnaasunik naaggaarneqarsinnaasunillu apersuina-veersaassaait, aamma ass. sumi, qanga qanorlu innarliisoqarsimamera apeqqutiginaaveersaassavat. Meeqqamik killisiuinngikkaluarlutit ilinnut oqaluttuarisaa pillugu meeraq suli oqaloqatigisussaavat. Meeqqap misigi-saminik oqaluttuunniarlutit toqqarsimavaait, aamma illit suliassaraat meeqqap misigisap kingorna ataatsimut isigalugu eqqarsaatai misigissu-siilu pillugit oqaloqatiginissaanut sapiissuseqarnissat. Taamaattumik am-masunik apeqquteqartassaait meeraq misigisaminik oqaluttuarnissamut periarfissillugu. Ass. aperisinnaavutit meeraq massakkut qanoq innersoq. Eqqaamassavat oqaloqatigiinnermiinnissamut isumassuinermillu ersersit-sinissamut sapiissuseqassagavit.

Qulequttap innarliinerup eqqartornissaa meeqqat kisimik akimmiffeqartu-tut misigineq ajorpaat. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisorpassuit qulequt-tap eqqartornissaa sapernartittarpaat. Meeqqanik inuusuttunillu sullissi-sutut qulequttamut arlaatigut qisuariartarneq nalinginnaavoq – pingaartu-mik nammineq inuunermi innarlerneqarneq ilisimasaqarfigigaanni.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut ass. ikiorneqarsinnaanngitsutut misigisinnaapput, immaqqa meerarpassuit sumiginnarneqarsimasut oqaluttuallu sapernartut tusarnaarnissaannut sapilersutut misigisimaneq pissutigalugit. Aamma imaassinnaavoq tunniutiinnar toqartoq meeqqat ikiorneqaraluarlutik pitsaanerulerneq ajortut misigineqarnerat pissutigalugu. Tamatumani saniatigut meeqqanik sumiginnakkanik kannguttaatsuliorfigineqartunillu sullissinerup sungiusimaneq pissutigalugu innarliisarnerit nalinginnaasutut isigineqalersoorinnaasarput. Imaassinnaavoq misigisoqartoq meerarpassuit naapinneqartartut peroriartornermini sumiginnarneqarsimaneq annertusangaarmata kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorfigineqarsimaneq aamma sumiginnaanerinnaar toq alla. Akimmiffinnik taamaattunik misigisaqarneq pissutigalugu imaassinnaavoq iliuuseqartoqanngitsoq, tamannalu inatsimmut akerliuvoq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut meeqqap innarlerneqartarneranik ilisimasaqartut oqartussaasunut immikkut sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataapput.

Qulequttap innarliinerup iliuuseqarfiginissaa meeqqanillu innarlerneqarsimasunik sullissininni imminut paarinissat unammillernartikkukku immikkoortup 5-ip ataani atuarsinnaavat: *Sumut ikiortissarsiortoqarsinnaava?*

Meeqqat inuusuttullu takussutissaat qisuariaataallu

Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut assigiinngitsumik oqaloriaaseqartarlutillu qisuariaateqartarput. Meeqqat inuusuttullu qanoq qisuariatarnerat pillugu inernernik eqqortunik nalunaarsorsimasoqanngilaq. Takussutissalli qisuariaatillu ataani allassimasut ilaat eqqumaffigineqarsinnaapput. Allattorsimaffimmi allassimasunit allaanerusunik qisuariaateqarsinnaanera eqqumaffigineqassaaq.

■ Pissusilersuutikkut allanngorneq

Eqqumaffigissavat meeraq inuusuttorluunniit pissusilersornerminik allanngueriataarnersoq. Ass. imaassinnaavoq aliasoriarluni alaatsinaariarluniluunniit matoqqasunngortoq. Pissusilersornermigut allanngoriaataanera meeqqap inuunerani sakkortuumik pisoqarsimaneranut takussutissaasinnaavoq. Pissusilersornikkut allanngorneq taamaalilluni meeqqap atugarliorneranut takussutissaalersinnaavoq.

Eqqumaffigissavat meeqqat inuusuttullu piffissami sivisunerusumi kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut ilaat innarliinerup meeqqap ulluinnarni inuuneranut nalinginnaasunngorsimanera pissutigalugu pissusilersornikkut allanngorneq ajormata.

■ Uteriarneq

Meeqqat inuusuttullu ilaasa atugarliorneq ineriartornikkut uteriarnikkut ineriartornikkulluunniit unittoornikkut qisuariatfigisarpaat. Ass. nuunaqqatut oqalulersinnaallutilluunniit nammineq quiartorsinnaagaluarlutik siniffimmi/qarliminnut quisoortalersinnaasarput.

■ Inummik aalajangersimasumik iluarinninnginneq

Meeqqat inuusuttullu inersimasumik inummilluunniit aalajangersimasumik peqateqarnissaq akerlilerluguluunniit iluarinnigissinnaavaat.

■ Kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersorneq

Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutinut tunngatillugu pissusilersornerisa inersimasut atoqatigiittarnerannut tunngalenera ass. meeqqap ukianut naapertuutinnngitsumik atoqatigiinnikkut iliuutsinik uteqattaarinera nalinginnaangilaq, inersimasullu akuliunnissartik akisussaaffigaat.

Meeqqap meeraqatimi inersimasulluunniit killissaanik kinguaassiuutitigut qaangiinera pissusilersornerunngilaq nalinginnaasusoq. Meeraq ingasattumik kinguaassiuutitigut imminut naammatsinniarsariguni, ass. imminut inertinniarsariguni, qisuariat oqartariaqarpoq.

Meeqqap ukiuminut naapertuutinnngitsumik atoqatigiinneq atoqatigiinnikkullu iliuutsit eqqartulerpagit ernumanissamut tunngavissaqassaaq.

■ Qissaseriataarsinnaaneq

Meeqqat inuusuttullu amerlasuut kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut misigisarput misigisatik pillugit oqaloqatissaqaratik. Misigissuserpassuaqartarput ersersissimanngisaminnik, tamannalu qissaseriataarnikkut takutinneqarsinnaasarpoq.

■ Sinissaaruttarneq sinnattupiluttarnerlu

Nalinginnaasumit akulikinnerusumik sinissaaruttarpat sinnattupiluttarpallu immaqalu allatigut qisuariaateqartarpat immikkut eqqumaffigininnissamut tunngavissaqassaaq.

■ Nikallunganeq isumatsaqqarujussuarnerlu

Meeqqat inuusuttullu innarlerneqareernerup kingorna nikallungajuarutut, kiserliortutut iliuuseqarsinnaanngitsutullu misigisinnaasarput.

■ Saassussiumatuneq aallaamarujussuarnerlu

Meeqqat inuusuttullu ilaat sakkortuumik avammut qisuariatarput. Kamarujussuarsinnaasarput imaluunniit meeqqanik inersimasunillu saassussisarlutik. Meeqqat inuusuttullu allat aallaamarujussualertarput suullu tamaasa sukkasoorujussuarmik iliuuserisarlugit.

■ Aallussisinnaanikkut ajornartorsiuteqarneq

Meeqqat inuusuttullu ilaat suliassanik pinnguarnernilluunniit ataasiakkaarinnaannginnikkut qisuariatarput. Arajutsisaqakulasarput, allamut saariaannaasarput puiutullutillu.

- **Imminut aqqunartitertarneq kiisalu imminut toqunnissamik eqqarsaatit imminullu toqoriarnerit**
 Meeqqat imminut kilertitersinnaasarput (cutting), uutarsinnaasarput arlaatigulluunniit imminut aqqunarsinnaasarlutik. Imminut toqunnissamik eqqarsaateqarnerit imminullu toqoriarnerit pisinnaasarput.
- **Imminut naleqartinnginneq**
 Meeqqat imminut tatigiunnaarsinnaallutillu naleqanngitsutut misigilersinnaapput.
- **Nipangiusimannittuarneq ikiortissaqannginnerlu ilatsiinnarnerluunniit**
 Meeqqat nipangiusimannilersinnaapput immikkoornialerlutillu. Innarli-gaasimanermik isertuusseqquneqarnermik allanulluunniit oqaluttuara-luarunik kingunipilussanik soorasaarneqarsimanermik pissuteqarsin-naavoq.
- **Timikkut takussutissat**
 Meeraq timikkut takussutissaqarpat soorlu tilluusarpat, qanikkut ike-qarpat ajoquteqarpalluunniit, maqineqarpat, kinguaassiuutimigut anniaateqarpat, kinguaassiuutitigut tuniluuttunik assigisaanilluunniit nappaateqarpat ernumanissamut tunngavissaqassaaq.
- **Naarlunneq niaqorlunnerlu**
 Meeqqat inuusuttullu amerlasuut tarnikkut anniaateqarneq pissutigalu-gu timikkut takussutissaqalersinnaapput atugarliornerannut ersiutaasu-mik. Imaassinnaavoq naarlulersut, niaqorlulersut timikkulluunniit arlaati-gut anniaateqalersut. Tarnikkut anniaateqarneq pissutigalugu timikkut takussutissat timikkut nassuiaatissartaqarneq ajorput.
- **Malunnartumik eqqiluisaarniarneq**
 Meeqqat inuusuttullu ilaat pikatappassisinnaapput, ipertuunik atisa-qarsinnaapput aamma errororusinnaanatik/uffarusussinnaanatik. Akerlianik aamma meeqqat ilaat ingasattumik asattorusussuseqarsin-naasarput.

■ **Nerisaqarnikkut ajornartorsiuteqarneq**

Meeqqat ilaat nerisaqarnikkut ajornartorsiuteqalersinnaapput, soorlu imminut kaatsinnikkut (anoreksi) imaluunniit nererujussuariarlutik imminut meriarsarsinnaallutik (bulimi).

■ **Kannguttaanneq ingasattumilluunniit kannguttarneq**

Meeqqat ilaasa timertik toqqortorniartarpaat ass. angivallaarujussuurtunik atisaqarnermikkut. Akerlianik meeqqat ilaat malunnartumik takooqusaartunik atisalersortarput.

Meeqqanit inuusuttunillu takussutissat qisuariaatillu qulaani eqqaaneqartut kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanermi taamaallaat atuunneq ajorput. Qisuariaatit ataatsimut isigalugit atugarliornermut takussutissaasinnaapput, taakkulu meeqqap inuunerani pissutsinik assigiinngitsunik tunuliaqutaqarsinnaasarput. Taamaattumik pingaaruteqarpoq eqqarsaatigissallugu pissutsit suut meeqqap atugarissaarneranut pingaaruteqarsinnaanersut (ass. ulluklut paaqqinnittarfik, klubbimi avatangiiisit, angerlarsimaffik, ikinngutit, ineriartorneq il.il.).

”Nukappiaraavunga nipaatsq,
inussiortuunngitsoq ittuutoorlu, aamma
kisimiinneq sungiusimavara. Kiserliorninni imminut
toqqortarama taamani paasissallunga
ajornarluinnangajassimassaaq. Qanoq pineqarsimanera
allanit paasineqanngisaannarpoq.”

- Gukki Nuka, meeraalluni innarlerneqarsimasq.

”Taamani meeraqatinnit
nuannarineqarluartooriarlunga matoqqasunngorpunga
ikittunik ikinngutilik, ilaannikkullu
kiserliortaqaanga. Pissusera allanngupiloorpoq.
Piffissap ilarujussuani kisimiikkusuinnalertarpunga.
Atuarfimmi eqaarsaaqataaneq ajorpunga allat saavanni
uffarusunnginna, tamannalu pillugu atuarfimmit
naveerneqartaqaanga.

Naluttarfinnukanngisaannangajappunga
naluttarfiliarnissarlu sulii eqqumiigisarlungu.

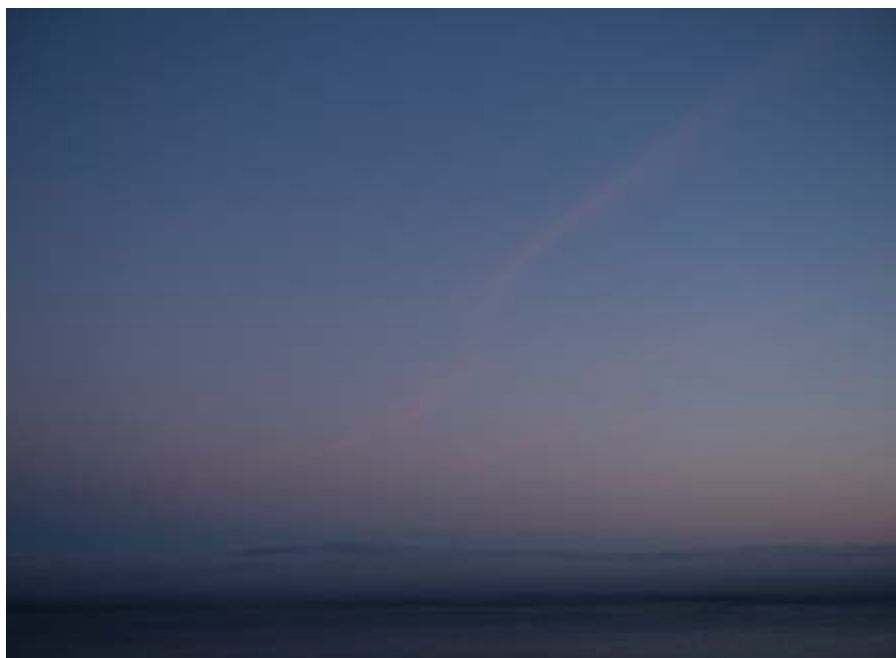
Piffissap ilaani isumatsaqqarujussuuartalerpunga
nererpiassaarlunga, aamma arlaannik iliuuseqarnissamut
kajumissuseeruppunga. Ilaanneeriarlunga
kamarujussuuartarpunga aqussinnaanngisannik.

Piffissap ilaani eqqarsaatikka
ajortorujussuannngortarput, ullorlu manna
tikillugu taamaassinnaasarput. Taamaallutik ilaquuttama
uannut kannguttaatsuliortoq ullut ilaanni
pulaartussanngorpaat, perornerulaarsimariaramali
ilaajumanngilanga. Paasisinnaanngilaat soq
ilaquuttannut assut inussiarnersuusimasoq
ilassiartorusunnginneriga, taamanili
ilisimasaqanngillat.”

- Henrik, meeraalluni innarlerneqarsimasoq.

Takussutissat qisuariaatillu ernumalersitsisut maluginiarukkit maluginiakkatit allattariaqarpatit aqutsisutillu immaqalu suleqatitit tamanna pillugu oqaloqatigalugit. Amerlanertigut pitsaasarpooq meeqqap ataatsimut isigalugu qanoq innera pillugu oqaloqatigissallugu. Piffissap aalajangersimasup iluani meeqqap qanoq ingerlanera - immaqalu pissutsini assigiinngitsuni, ass. tatineqartutut misigigaangami, qanoq qisuariatarnera - malinnaaviginiarlugu piffissami aalajangersimasumi aqqissuussaasumik malinnaaneq aallartisarneqarsinnaavoq.

Meeraq iluamik ilisarimanngisat ullulluunniit tamaasa attaveqarfigineq ajukkat ernumassutigilerukku pingaaruteqarpoq paasissutissanik ingerlatitseqqiinissat - ass. suleqatinnut suliffeqarfimmiluunniit aqutsisunut meeqqamik ilisarimannittunut. Sulili eqqumaffigissavat meeqqanik inuusuttunillu sullissisut sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataammaata, immikkoortup 3-p ataani atuarnertigut: *Iliuuseqarneq*.

Meeqqat kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasiat

Inuup kinguaassiutitigit ineriartornera naalungiarsuuneraniit aallartittarpoq inuuneratalu sinnera ingerlasarluni. Meeqqalli amerlanertigit kinguaassiutitigit ineriartornertik eqqumaffigineq ajorpaat. Meeqqat amerlasuut 10-14-it akornanni ukioqaleraangamik aatsaat eqqumaffigilertarpaat timip pisataasa ilai atoqatigiinnermut aamma atornerarsinnaasut. Taamaattumik meeqqat imminni inersimasuniluunniit kinguaassiutit atornerat pillugit paasisimasaqarpallaarneq ajorput.

Meeqqat kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasiat inersimasut kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasiannit allaaneruvoq. Meeqqap inersimasut kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasiannut akulerunneqarani kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsini nammineq sukassutsini atorlugu ineriartortittariaqarparaa. Inersimasut kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasiannut akulerutsinneqaruni meeqqap ineriartorneranut ajoqutaasinnaavoq. Taamaattumik inersimasut akisussaaffigaat meeqqat atoqatigiinnermi iliutsinut ilaaffigisassarinnigisaannut paasinisaannulluunniit nukangaffigivallaagaannut akuliutsinneqannginnissaat.

Taamaalilluni aamma pingaaruteqarpoq meeqqanik inuusuttunillu sullissisut meeqqat kinguaassiutitigit ineriartornerat aamma pissusilersornerup qanoq ittuq nalinginnaasuunera ernumanartuuneralu pillugit ilisimasaqarinnissaat. Immikkoortumi matumani kinguaassiutitigit ineriartorneq peqqinnartoq kinguaassiutitigullu ernumanartumik kannguttaatsumillu pissusilersorneq allaatigineqarput.

Meeqqap kinguaassiutitigit nalinginnaasumik ineriartornera ilisimasaqarfigisariaqarpat tapersorsinnaajumallugu siuarsarsinnaajumallugulu. Pissusilersorneq nalinginnaasoq sunaasoq ilisimagaanni ernumanartumik pissusilersornerup paasinissaa ajornannginnerusaaq. Tamatuma saniatigit meeraq ernumanartumik killissanilluunniit qaangiilluni kinguaassiutitigit pissusilersortoq siumorukku qanoq qisuariartariaqarlutit ilisimasariaqarpat – meeraq meeqqallu allat illersorsinnaajumallugit. Meeqqap kinguaassiutitigit ernumanartumik pissusilersornera amerlanertigit kinguaassiutitigit killissanik qaangiisunik iliuseqarnermik misigisaqarsimaneranut arlaatigulluunniit sumiginnarneqarsimaneranut takussutissaasarpoq.

Taamaattumik meeqqat killissamik qaangiisumik pissusilersortut eqqumaf-figissallugillu iliuuseqarfigissavatit. Tamanna kapitalimi kingusinnerusuk-
kut eqqartorneqarnerujumaarpoq.

Meeqqat kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsimik peqqinnartumik ineriartortitsinerat

Meeqqat kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasertik ineriartortit-
tuartarpaat. Pinnguarnikkut allanillu peqateqarnikkut ineriartortarput.
Meeqqat misigisarpaat arlaannik iliuuseqarusullutik iliuuseqarusunnatil-
luunniit. Ass. imaassinnaavoq meeraq tuppallersarlugu uluaatigut tagiarit
meeqqallu qisuariaatsimigut takutikkaa attuualarneqarneq iluualugu.
Aamma imaassinnaavoq meeraq mamarinngisaanik nerisinniarit qialersorlu.
Tamanna meeqqat sunik nuannarisaqarnerminnik nuannarisaqannginner-
minnillu ersersitseriaasiannut assersuutissaavoq. Meeqqat kinguaassiutit
atornerat pillugu isiginnittaatsimik peqqinnartumik ineriartortitsissagunik
killiisa qaangerneqaqattaannginnissaat pisariaqarpoq. Meeqqap peroriar-
tornermini inersimasut nuannarinngisaminik iliuuseqartut misigigunigit ilin-
niartarpaa nuannarinngisamik allanit iliuuseqarfigineqartarnini aamma
ajunngitsuusoq. Imaassinnaavoq ass. inersimasoq meeqqap piumasarinngi-
saatut eqitsisoq, kunissisoq ulussakkulluunniit tagiuisoq. Inuusuttutut iner-
simasutullu misigisanut nuanninngitsunut itigartitsinissamik tamanna ajor-
narnerulersitsissaq.

Meeqqat piffissap ilaani oqaatsit, sammisat pinnguarnierillu atoqatigiinner-
mut tunngasut tiguarteqqaffigisinnaasarpaat. Meeqqanik inuusuttunillu
sullissisut suliassaraat meeqqat mikinerit anginerillu atoqatigiinnermut
tunngasunik pinnguarnierisa iliuuseqarnerisalu nakkutiginnissaat. Inersima-
sunit akuleruffigineqaratik nakkutigineqaratillu pinnguarnissaat peqati-
giinnissaallu inissaqartinneqassammata imaanngilaq meeqqat nakkutigiin-
naavinneqassasut. Meeqqat qanoq innerat tusaaniarsinnaallugulu malugini-
arsinnaavat arlaannillu eqqumiigisaqaruut ernumanartitaqaruilluunniit mi-
sissuinerulerlutit.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut kinguaassiutitigut ineriartorneq pil-
lugu peqqinnartumik ineriartornissamut aamma aqutissieqataasussaap-
put. Meeqqat assigiinngitsutigut misileraaneranni qiimmassarnissaat ta-
persersornissaallu inersimasutut pikkoriffigineqartarpoq, kinguaassiutilli
atornerat pillugu isiginnittaatsimut tunngatillugu meeqqat suut eqqortuu-

nerannik eqqunngitsuunerannillu nammineq ilaannikkut paasiniaatinneqar-
tarput. Kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsip peqqinnartup suu-
neranut, suut ajunngitsuunerannut killissallu sumiinnerannut tunngatillugu
inersimasut pingaarutilimmik inissisimaffeqarput. Ass. arlaannik iluartoqa-
raangat iluaatsoqaraangalluunniit meeqqap misigisai eqqaasinnaavatit
meerarlu misigissutsinik oqaasinnguinnissamik ilinniar tittarlugu.

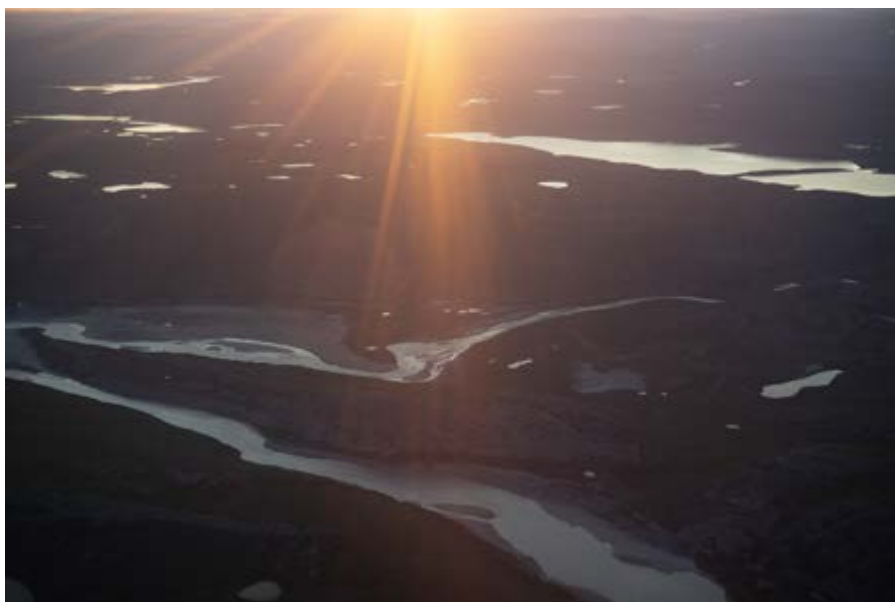
Tulliuttumi kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaaseq peqqinnartuq
meeqqani ukioqatigiiaani assigiinngitsuni qanoq ineriartortinneqartartoq
allaatigineqassaaq⁹. Tamatuma saniatigut immikkoortup matuma ataani
kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersorneq pillugu atuarnersin-
naavutit.

Naalungiarsuit

Naalungiarsuit inuugaangamik iluartutut iluaatsutullu misiginartut malugi-
sinnaasarpaat. Naalungiarsuit ineriartornissamut qanilaarneq isumassui-

---

9 Petersen, C.M. (2016): Seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Beredskab, samtale med børn, vidensdeling. Nuuk, Saaffik.

nerlu pisariaqartippaat. Naalungiarsuup inummut allamut attaveqalernera ineriartorneranut inuinnarnissaanullu tunngaviulluinnarpoq.

Naalungiarsuup kinguaassiuutitigut asattorneqarneq nangilluunniit taar-serneqarnera iluartoq paasipallassavaa. Naalungiarsuup angisuup imminut attuasinnaallunilu attuualaarneq iluarisinnaavaa. Naalungiarsulli piaaraluni imminut kajumilersinniarsinnaanngilaq. Naalungiarsuup nukinik aqutsisinaanera eqqaamannissinaaneralu taamaaliornissamut suli inereqqajanngillat. Naalungiarsuup kajumissuseq imerusunnertut kaannertullu pisisissamisoortigisoq inunnguuseraa, taannaavorlu ersersinneqartarpoq.

Naalungiarsuup angajoqqaamini/isumassuisimini malugisarpaa meeqqatut kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaatsini pitsaasuunersoq ajortuunersorluunniit. Angajoqqaat/isumassuisut kissalaarlutik qanilaarlutillu qisuariarunik meeqqap ilinniassavaa kinguaassiuutit atornerat pillugu isiginnittaaseq pitsaasuusoq, tamannalu peqqinnartumik ineriartornermut iluaqutaasarpoo. Angajoqqaat/isumassuisut kanngusunermik qisuariarnerat meeqqalluunniit alaatsinaanneranik arajutsinerat pakatsinermik kinguaassiuutillu atornerat pillugu isiginnittaatsip eqqunngitsutut inerteqqutaasutullu paasineqarneranik kinguneqarsinnaavoq. Qisuariaat kingullertut eqqaa-

neqarteq nammineq killissarititanik eqqarsaatersuuteqarsimannginnermut atassuteqarsinnaavoq. Pitsaavallaanngitsumik qisuariarneq ass. tassaasinnaavoq meeqqap assaanik peersipallanneq immaqalu naveersineq. Qisuariarneq naleqqut toq tassaasinnaavoq qungujulluni aperineq iluarnersoq.

Marlunnik-pingasunik ukiullit

Meeraq marlunnik-pingasunik ukiulik aalajangersimanerulluni imminut kajumissuseqalersissinnaasarpoq ass. usumi nutsunneratigut issiavimmiluunniit ukamarnikkut. Meeqqalli nammineq nalusarpaa sulerinerluni (imminut kajungilersilluni), nalunngiinnartarpaali iluartoq.

Meeqqatut imminut kajumilersinneq ersarippallaalerpat allanulluunniit kanngunarsippat inussiarnersumik meeraq allamut saasarneqarsinnaasarpoq. Meeqqap naqqinneqarnini paasisinnaanavianngilaa imminut kajungilersinnerup suunera inersimasutut paasisinnaannginnamiuk. Meeraq allamik ilioqqullugu ilitseroruk allamulluunniit saasarlugu, tamanna meeqqap pissutsini allani ineriartorneq aqqutigalugu iluaqutigissavaa. Meeqqap ilinniassavaa eqqumaffigalugulu imminut kajumilersinneq sumi qaqugulu ajunngitsuusoq. Ilttersuineq aqqutigalugu meeraq kanngunartumik pinaveersaartitsinissamut inuilluunniit allat killiinik qaangiinnnginnissamut ikiorsinnaavarput.

Pingasunik-sisamanik ukiullit

Meeraq pingasunik-sisamanik ukioqaleraangat inuiaqatigiitsinni inooqataanermi malittarisassanik ilinniartinneqalertarpoq. Assersuutigalugu meeraq sooq iluamik nerisoqassanersoq imaluunniit sooq oqaasipiluttoqaq-qusaanngitsoq pillugu oqaloqatigineqarsinnaavoq. Inooqataanermi malittarisassat ilaat aalajangersimasut inunnit malinneqartariaqarput, tamanna aamma timimut, nammineq inuunermut kinguaassiutillu atornerat pillugu isiginnittaatsimut tunngatillugu atuuppoq.

Meeqqamik kannguttassutsikkut killissanik ilinniartitsineq meeqqap avatangiisiminit ajortumik qisuariarfigineqannginnissaanut iluaqutaasinnaavoq. Imminut kajumissitinnermi timimi qanoq pisoqartartoq pillugu meeqqap oqaloqatigenera ajunngitsuuvoq. Meeqqamik oqaloqateqarnerup kingunerisaanik meeqqap ilniarsinnaavaa iluarinartumik iliuuseqarneq ajunngitsuusoq, tamatumali saniatigut meeqqap ilinniartarpaa tamanna kisimiilluni iliuuserineqartartuusoq. Meeqqap taamaalilluni ilinniassavaa allat killii ataqqineqartartut kannguttassusiannik qaangiinnnginnikkut.

Meeqqat pingasunik-sisamanik ukioqaraangamik nakorsaasuusaartarput – kujattuusaarlutilluunniit, tamannalu nalinginnaasorujussuuvoq. Meeqqat atisatik peeriarlugit imminnut attuualaarsinnaasarput. Taamatut pinnguarnerni meeqqat ilinniartarpaat suna iluartausoq sunalu iluaatsoq, taamaalil-lutillu meeqqat aamma paasisarpaat inuit assigiinngitsunik timeqartut ti-mertillu pillugu killeqartut. Pinnguartut paasigukku pitsaasumillu pinnguar-nersut ernumagilerukku pinnguarnerup qanoq ineriartornera nakkutigisin-naavat. Meeqqat tamarmik nuannaarpasippata nuannisarpatalu, sulili pin-guarnerup qanoq ineriartornissaa nalornissutigukku alaatsinaallutit aperisinnaavutit meeqqat qanoq innersut.

Atuartut

Meeqqap atualernermi kinguaassiutit atornerannut attuumasumik pin-guarnerit soqutigivallaarunnaarsimarpasittarpai. Tamanna meeqqap nam-mineq inuunermik atoqatigiinnermillu najoqqutassat pillugit ilinniarnerusi-maneranut atassuteqartarunarpog. Meeqqat atuartutut ukiullit takorluuk-kanik, inussanik, akitsinik assigisaannillu meeraanerminni siornatigornit misileraanerusarput.

Taama ukioqarnermini suaassutsikkut kinaassuseq ineriartortinneqartar-poq, meeqqat aamma qinngasaarisarlutillu imminnut assut persarisarsin-naapput. Meeqqap taama ukioqarnermini aamma immiut ilinniarnerusarlu-nilu timini ilinniarnerusarparaa. Meeqqat aqqanillit aamma aqqaneq-marluk akornanni ukiullit inuusuttunnguleraangamik immiut inertissinnaalersar-put.

Inuusuttuaqqat

Inuusuttup 13-it 19-illu akornanni ukiullip timip maluginiutaasa kinguaassi-utillu atornerat pillugit eqqarsaatit iliuutsillu ataqatigiinnerat eqqumaffigi-nerulertarpaa. Inuusuttup naluneq ajorpaa ass. kinguaassiutit atornerat pil-lugu assinit, filminit oqaatsinillu sunnertittoqarsinnaasoq. Piffissami tama-tumani inuusuttuaqqap kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsini pingaartumillu alla ilagalugu misilerarusulertarpaa.

Inuusuttut taama ukioqaraangamik assut misikkarinneroqqajaasarput. Pif-fissami tamatumani tarnikkut timikkullu pisut inuusuttup kinaassusianut immiut naleqartinneranut sunnuteqarsinnaasarnannut tamanna attuu-massuteqarluarpoq. Kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsimik inuusuttuaq paasitikkusukkukku ajornannginnerusinnaavoq atuakkat

paasissutissiinermullu atortut allat inuusuttuaqqamut kanngutsannannginnerusut atorukkit. Tamannali kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsimik inuusuttumik oqaloqateqarnissamut unitsitsissanngilaq. Inuusuttuaqqat peqatigalugit kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsimik ammasumik toqqaannartumillu eqqartuisarit. Meeqqat inuusuttullu ineriartornerup nalaani tamakku pillugit apeqqutinik ammasumik naapinneqartut kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsimik apersuinissaq eqqartuinissarlu – aamma killissamik qaangiiffigineqarnermi – ajornannginnerutit-tarpaat. Apeqqutilli ilaat akerusunngikkaanni aamma tamanna ajunngilluinarpoq, soorlu aamma inuunermi atukkanut allanut tunngatillugu apeqqutitut taamaattoq. Pisuni taamaattuni nassuiarneqaannassaaq sooq akerusunnginnerluni – ass. apeqqutigineqartoq namminermut tunngasuuppat kisimi pigisassatut isigigaaq, akineqassagaluarpallu ileqqussatigut eqqunngit-suliornerussasutut misiginarpat.

Pisuusaartitaq

Inuusuttup kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaasianik ilinniarnertuunngorniar fimmi ilinniartitsisoq qanoq eqqarsaatersuuteqarsinnaasoq iliuseqarsinnaasorlu matumani asser-suutitut allaatigineqassaaq:

Inuk 17-inik ukiulik

Ullut ilaanni ilinniarnertuunngorniar fimmi ilinniartitsisup Inuk, pisarnerminit nipaannerorpasittoq, oqaloqatigaa. Taamaattumik ilinniartitsisup Inuk aperaa qanoq innersoq. Inuk eqqarsaatigisaqarsimanerarpog. Ilinniartitsisup aperaa suna eqqarsaatigisimanageraa. Inuk oqarpoq artorsakujulluni sammisarlu eqqartoqqikkusunngu. Ilinniartitsisup aperaa eqinneqarusunnersoq. Inuk akuersivoq.

Ullormi tassani kingusinnerusukkut sulisut ataatsimiipput, ilinniartitsisullu maluginiakkani Inummillu oqaloqateqarsimanani suleqatiminut oqaluttuarai. Allat tassunga assingusumik misigisaqarsimanngillat, isumaqatigiippullu ilinniartitsisup tulliani sulisut ataatsimiinnissaasa tungaanut Inuk nakkutiginerulaasagaa.

Ullut marluk qaangiummata ilinniarnermut atatillugu alakkanerminni unillatsiarnerminnilu Inuk ilinniartitsisup eqqaanut ingippoq. Ilinniartitsisoq oqaluttuuppaa nukappiaraqatini nuannarilersimallugu. Ilinniartitsisup Inuk oqaluttuuppaa taassumatut ukioqarnermi kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsip nalornissutigineqarsinnaanera nalinginnaasoq, taama misigisimaguni. Inuk aperivoq anguteqatinoortartuuguni qanoq iliussanerluni. Ilinniartitsisup akivaa tamanna pillugu qaqugu allanut oqaluttuarniarnerluni nammineq aalajangissagaa – namminerlu aalajangissagaa kina qaqugu paasitinneqassanersoq. Ilinniartitsisup Inuk oqarfigaa pisariaqartitsinermi ornittuaannarsinnaagaani oqaloqatigiumalluni. Inuk atuaqatini arpalluni ornikkamigit nuannaalerpoq oqiliallappa-sinnerullunilu.

Oqaloqatigiinnerup kingorna ilinniartitsisoq eqqissineruvoq. Ilinniartitsisup misigaa Inuk nalinginnaasumik kinguaassiutit atornerat pillugu ineriartortoq, aamma pissusissamisoorluinartumik qaangiuttussaasumillu kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaatsini suaassutsikkullu kinaassutsini nalornisutigigai. Ilinniartitsisoq sulisut ataatsimiinneranni tulliuuttumi oqaluttuarpoq eqqissinerussutigisaminik ernumajunnaassutigisaminillu Inuk oqaloqatigeqqissimallugu. Allat susassarinnngisaannik oqaloqatigiinnerummat ilinniartitsisorlu isumaqarami kinguaassiutit atornerat pillugu isiginnittaaseq inummut namminermut tunngasuusoq Inuullu nammineq aalajangissagaa kina sunik ilisimasaqassanersoq oqaluttuarinnngilaa suna eqqartorneqarsimanersoq. Ilinniartitsisup eqqaavaa kikkut tamarmik sulii eqqumaffigisinnaagaat Inuk nuannaarnersoq namminiussutsiminillu attassiinnarnersoq.

-
- Inuup peqqinnartumik atoqatigiinnikkut ineriartornera isumaqatigaasiuk?
  - Inummik oqaloqateqarnerit qanoq iliuseqarfigisimassagaluarpik?
  - Sulisut ataatsimiinneranni suut oqaluttuarisimassagaluarpigit?

Meeqqat inuusuttullu kinguaassiutitigut ernumanartumik kannguttaatsumilluunniit pissusillit

Meeqqat ilaasa kinguaassiutitigut ineriartornerat allanngortarpoq, meerrarlu kinguaassiutitigut ernumanartumik killissanilluunniit qaangiisumik pissuseqalersinnaavoq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi inuusuttut meeqqallu kinguaassiutit atornerat pillugu pinnguarnerat pissusilersorne-rallu maluginiassallugit pingaaruteqarpoq. Tassa kikkut tamarmik nammineq kajumissutsimik pinnguaqataanersut, ajunnginnersut imaluunniit ilaat pinnguarnermut peqataanissamut tatineqarnersut. Aamma pingaaruteqarpoq maluginiassallugu inuusuttup eqimattani peqatigisartagaani meeqqat anginerit inuusuttuarangulersullu pitsaasumik naligiissumillu imminnut oqaluttarnersut pisarnersullu – imaluunniit eqimattat naligiinnginnermik pissaneqarniunnermillu sunnertisimanersut.

Kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersorneq kinguaassiuutitigullu kannguttaatsumik pissusilersorneq imminnut assingungajassinnaapput. Tulliuttumi pissusilersornerit assigiingissusiat atuarneqarsinnaapput.

Kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersorneq: ilisarnaateqarpoq ukiunut naapertuutinnigitsumik kinguaassiuutitigut pissusilersornermik. Pissusilersornermi allat pivallaarnagit imminuinnaq eqqarsaatigisoqartarpoq. Tassaasinnaavoq kinguaasiutit atornerat pillugu aallarniutaasumik pissusilersorneq, kinguaassiuutit atornerat pillugu oqalunneq, immiut pinngitsaalerpasilluni inertinniarneq, kinguaassiuutit atornerat pillugu pinnguarnermik/oqaloqatigiinnermik ingasattumik aallussineq, ilaanneeriarluni nalikkaa-nik takoqqusaartarneq. Pissusilersorneq allat killissaannik qaangiisinnaa-voq, pissusilersornerli immi toqqaannartumik kannguttaatsuliornerit isigineqanngilaq eqqorniakkamut aalajangersimarpasilluni pissusilersortoqanngimmat (JanusCentret).

Kinguaassiuutitigut kannguttaatsumik pissusilersorneq: ilisarnaateqarpoq inuup allap killissaannik aalaajangersimalluni qaangiisarnermik. Pinngitsaali-nermik, akuersisitsiniaanermik isertuussisitsiniarluniluunniit qunusiarinnin-nermik atuinnermut attuumassuteqarajussinnaavoq. Assersuutigalugu tas-saasinnaavoq pulasitsilluni innarliineq, atisat silataasigut iluatigulluunniit kinguaassiuutitinnik attuualarineq. Pissusilersorneq taanna sakkortungaar-mat naatsorsuutigineqartariaqarpoq eqqugaasup tarnikkut immaqalu timik-kut kingunerlutsitsissutigissagaa (JanusCentret).

Meeqqap ataatsip arlallilluunniit nakuuserneq, sioorasaarineq pissaaner-luunniit atorlugu meeqqamik allamik kinguaassiuutitigut iliuuseqartitsinerat kinguaassiuutitigut kannguttaatsumik pissusilersornermik taasarpaput. Kinguaassiuutit atorlugit iliutsit naammassineqanngippata meeqqalli isikku-migut iliutsimigullu killissanik qaangiikulasarnera kinguaassiuutitigut ernu-manartumik pissusilersornermik taasarpaput. Kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersornerusinnaavoq assersuutigalugu meeqqap pinnguarnermi meeqqat allat kinguaassiuutaasigut attorniartarpagit. Meeqqap mee-raqatimi kinguaassiuutaasigut attorpagit ernumanartumik pissusilersorneq pineqarunnaarluni kinguaassiuutitigut kannguttaatsumik pissusilersorneq pineqalissaaq.

Piffissaagallartillugu qisuariarnissaq pingaaruteqarpoq

Meeraq ernumassutigigukku suli piffissaagallartillugu qisuariarnissat pingaaruteqarpoq. Meeqqap killissanik qaangiilluni pissusilersornera qanorluunniit ittuugaluarpat qisuariatqarnissaa pingaaruteqarpoq. Kinguaassiuutitigut ernumanartumik pissusilersorneq siusinnerusukkut iliuseqarfigineqaruni meeqqap peqqinnartumik kinguaassiuutitigut ineriartornermut pulanissaa ilimanaateqarnerulissaaq. Meeqqap ernumanartumik pissusilersornerata siusissukkut iliuseqarfiginera suliassaqarfiup iluani pitsaaliueqataaneruvoq. Tassa meeqqap paasissavaa kannguttaatumik/ernumanartumik pissusilersorneq suunersoq, taamaallunilu meeqqap iliniassallugu meeraqatimi killiinik ataqqinninnissani.

Meeqqat kinguaassiuutitigut killissamik qaangiisumik pissusilersorfigineqartut meeqqallu allanut taama pissusilersortartut inooqataanikkut piginaasanik ineriartortitsinissamut tapersersimaneqarnissaq pisariaqartit-tarpaat. Tassa namminneq killissaminnik maluginiaanissaq oqaasinnguinsarlu allallu killiinik takunnissinnaanissaq ataqqinnissinnaanissarlu.

Taamaattumik pitsaasarpog maluginiakkat allannissaat allallu peqatigalugit eqqartornissaat. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisutut pissusilersornermut suna pissutaasoq alaatsinaaffigissavat. Taamaattumik meeraq oqaloqatigikulasassavat pissusilersornerata sumik pissuteqarneranik. Aamma maluginiarneqartariaqarpoq meeqqap pinnguarnermi kinguaassiuutit atornerannik iliutsinik ersersitsisarnersoq meeraqatinilu aqunniartarnerai, pinggitsaaliniartarnerai pimmatigisarneraalunniit. Meeqqap pissusilersornera takugukku tusarukkuluunniit akuliutissaatit meeqqap naqqinneratigut oqaluttuunneratigullu pissusilersorneq taamaattoq sooq ajortuunersoq. Meeraq ikiussavat qanoq pissusilersortoqartariaqarneranik paasinninissamut¹⁰.

Allatut oqaatigalugu pissutsini taakkunani meeqqap innarlerneqarsimamera ernumassutigigaanni assinganik iliortoqassaaq. Meeqqap pissusilersornera eqqumaffigineqassaaq, meeraq qanoq inneranik oqaloqatigineqassaaq meeqqallu pissusilersornera qanoq inneralu ernumassutigineqaruni nalu-naaruteqar toqassalluni.

---

10 Kikuchi, J. (1995): *When the offender is a child: Identifying and responding to juvenile sexual abuse offenders.*

Meeqqap kinguaassiuutitigut ernumanartumik kannguttaatsumilluunniit pissusilersornera meeqqap kinguaassiuutinik arlaatigut pisunik, akuuffiginissaanut nukangaffigivallaakkaminik, nalaataqarsimaneranik – tassa meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneranik – aamma pissuteqarsinnaavoq. Assersuutigalugu imaassinnaavoq meeraq ukiukitsuulluni pornografiimik isiginnaartinneqarsimasoq. Tamatuma kingunerisaanik meeraq ukiuminut naapertuutinnigitsumik kinguaassiuutitigut pissusilersulersinnaavoq. Imaassinnaavoq meeraq kinguaassiuutitigut pissusilersornermigut tuppallersarneqarnermik qanilaarnermillu ujartuisoq immaqaluunniit meeqqap sumiginnarneqarnerit kingunerisaanik kamassani toqqissinaveer-niniluunniit takutinniarsarigaa.

Meeqqap innarlerneqarsimanagera pasitsaassutigigukku qanoq iliussanerlutit immikkoortoq 3-mi atuarnerusinnaavat: *Iliuseqarneq*.

Meeqqat akornanni pissusilersorneq ernumanar toq kannguttaatsorluunniit sunaasinnaasoq nalornissutigigukku JanusCenterip ernumanassutsimut uuttuutaa atorsinnaavat. Immikkoortup 5-ip ataani takuuk: *Sumut ikiortis-sarsiortoqarsinnaava? aamma najoqqutat allattorsimaffiat*.

Inersimasut kannguttaatsuliortartut

Meeqqat kisimik meeqqanut allanut kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorneq ajorput – aamma inersimasut taamaaliortarput. Eqqaaneqassaarli inersimasut kannguttaatsuliortartut meeqqallu kannguttaatsuliortartut assigiissuteqarsinnaammata – tassa sumiginnagaasuusinnaammata kinguaassiuutitigullu innarligaasuusinnaammata kannguttaatsumillu pissusilersornikkut qisuariartuullutik.

Kannguttaatsuliortut assigiinngitsuunerannik meeqqanik inuusuttunillu sullissisut ilisimanninnissaat pingaaruteqarpoq. Kannguttaatsuliortoq tassaasinnaavoq angajoqqaajusoq asannittoq, inuk qanigisaanngitsoq, aataakut aanaakkullu immaqalu allaat sungiusaasoq. Kannguttaatsuliortoq assigiinngitsutigut kannguttaatsuliorsinnaavoq, imaassinnaavoq isumassuineq innarliinerlu immikkoortissinnaanngikkai immaqaluunniit aalakoorkuni kannguttaatsuliortoq. Nammeneq kannguttaatsumik pissusilersorfigineqarsi-manera kinguaariinnut ingerlaqqissinnaavoq, naggataatigullu assersuutigalugu meeqqamut attaveqarneq immikkoortissinnaanngikkaa kanngut-

taatsuliortullu meeqqap kannguttaatsuliortullu asaquatigiinnerattut isigigaa taamaalillunilu meeqqap killiinik qaangiilluni.

Kannguttaatsuliortoq amerlanertigut ikiorneqarnissamik katsorsarneqarnissamillu pisariaqartitsisarpoq. Kannguttaatsumik pissusilersorneq unitsinneqarsinnaaguni meeqqat allat siunissami innarlerneqarnissaagaluat pinaveersimatinneqassaaq, kannguttaatsuliortorlu ajornartorsiuteqannginnerulluni pitsaanerumik inuuneqarsinnaavoq. 2022-mi nuna tamakkerlugu katsorsaanimik neqeroorut aallartittoq taaguuteqarpoq Klinik Killiliisa¹¹, tamatumanilu sullinniarneqarput inersimasut meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiuutitigut killissamik qaangiillutik pissusilersortut taamaaliornissamilluunniit eqqarsaateqartut. Inersimasut kinguaassiuutitigut kannguttaatsumik pissuseqartut taamaaliornissamilluunniit eqqarsaateqartut attaveqarnissamut immersugassamik immersuillutik e-mailimik nasiusillutik sianerlutilluunniit saaffiginnikkut katsorsarneqarsinnaapput.

E-mail: klinikkilliliisa@nanoq.gl

Oqarasuaat: 80 11 65

---

11 Nunatsinni meeqqat inuusuttullu aarlerinartorsiortut pitsaanerumik iliuseqarfigineqarnissaat pillugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akimut suleqatigiinnerat (2020)

IMMIKKOORTOQ 3: ILIUUSEQARNEQ

Quppersakkap matuma immikkoortuani atuartutut iliuuseqartussaaitaanerit kiisalu meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimamera pillugu nalunaaruteqarnermik kommune tigusaqarnermini qanoq iliornissamut pisussaanelsoq allaaserineqarpoq.

Ullut tamaasa meeqqanut inuusuttunullu attaveqartartut meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanagermut takussutissanik qisuariaatinillu ersersitsinera pillugu kalerrinneqarsinnaapput meeqqamilluunniit kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneq pillugu oqarfigineqarsinnaallutik. Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarnera pillugu pasitsaassiguit ilisimasaqaleruilluunniit suli piffissaagallartillugu iliuuseqarnissat pingaaruteqarpoq innarliisarnerit unitsinneqarniassammata meerarlu pisariaqartitaminerik ikiorneqarlunilu tapersersorneqarniassammata.

Nalunaaruteqarneq

Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarnera pillugu pasitsaassisoqarpat ilisimasaqalertoqarpalluunniit kommune nalunaaruteqarfigineqassaaq. Nalunaarut meeqqap ikiorneqarnissamik tapersersorneqarnissamillu pisariaqartitsinera pillugu kommunimut ilisimatitsissutaavoq. Oqarasuaatikkut, ornigunnikkut allakkatigulluunniit nalunaaruteqartoqarsinnaavoq. Nalunaaruteqartussaaitaanerit marluupput: Nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaaitaaneq aamma sakkortusisamik nalunaaruteqartussaaitaaneq.

Nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaataaneq

Innuttaasut tamarmik kommunimut nalunaaruteqarnissamut pisussaallutillu akisussaaffeqarput. Inuiaqatigiinni innuttaasutut meeraq pissutsini ajoqutigisamini inuusooq paasigukku kommunimut nalunaaruteqarnissamut pisussaallutillu akisussaavutit. Tassa meeqqap atugarissaarnera, peqqissusia ineriartorneralu ajoquserneqarunik. Taamatuttaaq meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarnera paasigukku kommunimut nalunaaruteqarnissamut pisussaallutillu akisussaaffeqarputit.

Sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataaneq

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut (atuarfimmi, meeqqerivinni, peqqinnissaqarfimmi il.il.) meeqqap immikkut ittumik tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsinera pillugu pasitsaassigunik ilisimasaqarunilluunniit kommunimut sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataapput. Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarnera pillugu ilimasunnissamut tunngavissaqaruni tamanna atuutissaaq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut sulinerminnut atatillugu nipangiussisimasussaataagaaluarlutik meeraq pillugu ernu-manermi kommunimut nalunaaruteqartussaataapput. Nalunaaruteqartussaataaneq nipangiussisimasussaataanermit pingaaruteqarneruvoq.

Tassa suligaangavit sakkortusisamik nalunaaruteqartussaataavutit sulinngikkaangavillu nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaataallutit.

Kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqarnerit

Nunatsinni inuiaqatigiinni mikisuni amerlasuuni nalunaaruteqartussaataanermik eqqortitsinissaq sapernarsinnaasarpoq. Taamaattumik inatsisini aalajangerneqarsimavoq kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqartorsinnaassasoq, kommunillu kinaassutsimik isertuussilluni nalunaaruteqarnerit atimik taasilluni nalunaaruteqarnerit suliarissavaat. Tassa ass. nalunaaruteqartup meeqqat ilaqutaanit malersorneqarnissaminik annilaanngateqarnera meeqqamulluunniit ilaqutaanera pissutigalugu nalunaaruteqanngitsoorsinnaanera pinngitsoortinneqassalluni.

Matumani Meeqqanik tapersersuineq pillugu inatsimmi nalinginnaasumik sakkortusisamillu nalunaaruteqartussaataaneq pillugu atuarsinnaavutit:

KAPITALI 5: NALUNAARUTEQARTUSSAATITAANEQ

Nalinginnaasumik nalunaaruteqartussaataaneq

§ 15. Innuttaasoq kinaluunniit ilisimasaqaleruni meeqqap ingerlalluanninneranik, peqqissusianik ineriartorneranilluunniit navianartorsior titsisumik meeqqap inuunermi atugaqarneranik kommunalbestyrelsimut nalunaaruteqarnissamik pisussaaffeqarpoq.

Imm. 2. Sapaatip akunnera qaangiutsinnagu nalunaarutiginninneq tiguneqarpat kommunalbestyrelse innuttaasumut allakkatigut ilisimatitsissaaq nalunaarutiginninneq tigusimallugu.

Nalunaaruteqarnissamut pisussaaffik sakkortunerusoq

§ 16. Innuttaasoq kinaluunniit isumaginnittoqarfimmi, atuarfeqarfimmi peqqinnissaqarfimmiluunniit kiisalu ulluunerani paaqqinnittarfinni sulisunut sulinerminut atatillugu Inatsisartut Inatsisaat una malillugu meeqqamik ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisumik ilisimasaqaleruni, kommunalbestyrelsimut ingerlaannartumik nalunaaruteqarnissaminut sakkortunerusumik pisussaaffeqarpoq. Taamatutaaq nalunaaruteqartussaataaernerumut pisussaaffik innuttaasunik qinikkanik imaluunniit inuiaqatigiinnik sullissinermik tunngaveqartumik suliaqartunut atuuppoq.

Imm. 2. Aammattaaq imm. 1 malillugu nalunaaruteqartussaataaneq aammattaaq atuuppoq sulisoq paasisaqarpat pasitsaassaqarpalluunniit angajoqqaanngortussat immikkut ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisut, tak. § 26.

Imm. 3. Sapaatip akunnera qaangiutsinnagu nalunaarutiginninneq tiguneqarpat kommunalbestyrelse sulisumut nalunaarutiginnittumut allakkatigut ilisimatitsissaaq nalunaarutiginninneq tigusimallugu.

Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, § 15 aamma 16.

Nalunaaruteqartussaaitaanermik sumiginnaaneq

Nalunaaruteqartussaaitaaneq innuttaasunut tamanut atuuppoq. Tassa meeqqap ass. kinguaassiuutitigut innarlerneqartarnera pillugu ilisimasaqarnermi kommunimut nalunaaruteqarnissamut kikkut tamarmik ataatsi-moorussamik akisussaaffeqarput.

Pisortaqarfinni sulisut, sakkortusisamik nalunaaruteqartussaaitaanermik eqqortitsinngitsut, naatsorsuutigisinnaavaat ilatsiinnartutut, sulinerminik sumiginnaasutut taamaalillutillu pinerluttulerineri inatsimmi § 55, imm. 2-mik unioqutitsisutut isigineqarnissartik¹².

Kina innarliisutut pasitsaanneqarpa?

Kina meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliisuunersoq apeqqutaatillugu eqqumaffigineqartussat assigiinngitsuusinnaapput. Meeraq alla innarliisuuppat meeqqat taakku marluk pillugit nalunaaruteqarnissamut pisisaassaait. Meeraq inuusuttorluunniit meeqqamut allamut kinguaassiuutitigut innarliisoq meeqqatulli kinguaassiuutitigut innarlerneqartutulli anertutigisumik tapersorneqarnissamik pisariaqartitsivoq.

Meeqqap angajoqqaavi isumassuisuisaaluunniit qanigisai meeqqaminnut kinguaassiuutitigut innarliisuuppata pingaaruteqarpoq eqqumaffigissallugu suliap misissorneqannginnerani innarliineq pillugu meerartik oqaaseqaqqunagu sioorasaarsinnaammasuk. Taamaattumik pasitsaassineq ilisimaneqalersimasulluunniit pillugit angajoqqaat oqaloqatigineqassanngillat.

Sulisoq meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliippat pingaaruteqarpoq aqutsisut qullersaasut attaviginissaat suliallu qanoq iliuuseqarfigineqarnissaa pillugu ikiorneqarnissaq siunnersorneqarnissarlu. Sulisut meeqqanik kinguaassiuutitigut innarliinerat pillugu suliassat iliuuseqarfigissallugit sa-
pernarsinnaasarpog meeraq pillugu isumaginninnikkut suliassaammat, sulisoq pillugu sulisoqarnikkut suliassaammat kiisalu suleqataasut aqutsisullu sulisumit tatiginninnikkut pakatsisinneqarnerminnit misigissutsikkut eqqorneqarsinnaammata.

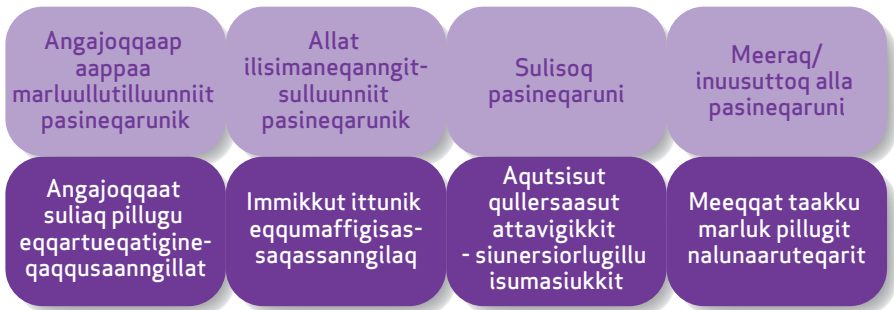
¹² Kalaallit Nunaanni pinerluttulerineri inatsit pillugu nalunaarut Inatsit nr. 306, 30. april 2017-imeersoq.

Suliamut tamatumunnga assingusumi qanoq iliussanerlutit nalornissutigigukku sumut saaffiginnissamut periarfissaqarnerlutit immikkoortup 5-ip ataani atuagaqarnerusinnaavutit: *Sumut ikiortissarsiortoqarsinnaava?*

Inuk alla ilisimaneqanngitsorluunniit kinguaassiuutitigut innarliisuusimapat immikkut ittunik eqqumaffigisassaqaassanngilaq. Suliaq taamaattoq suliatulli allatut meeqqap immikkut tapersersorneqarnissamik pisariaqartisiffigisaatut iliuseqarfigineqassaqaq.

Taamaattumik meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanera pillugu nalunaarummik allattussap kina innarliisutut pasitsaanneqartoq pillugu eqqarsaatersuuteqarnissaa suullu immikkut eqqumaffigineqarnissaannik qulaajaanissaa pingaaruteqarpoq.

Kina pasitsaanneqarnerisoq apeqqutaatillugu eqqumaffigineqartussat assi-giinngitsut takussutissianngorlugit ataani takuneqarsinnaapput.

Kommune nalunaaruteqarnermik tigusaqaraangami

Kommune meeqqanik tapersersuineq pillugu inatsit nr. 20, § 19 malillugu meeraq immikkut ittumik tapersersorneqartariaqartoq pillugu nalunaaruteqarnermik tigusaqarnermi iliuseqarnissamut pisussaasarpoq. Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanera pillugu pasitsaassinissamut ernumanissamulluunniit tunngavissaqaraangat kommune immikkut pisisaaffeqartarpoq.

Nalunaaruteqarneq pillugu uppernarsaat

Kommune nalunaaruteqarnermik tigusinerup kingusinnerpaamik sapaatip-akunnera ataaseq qaangiutsinnagu nalunaaruteqarnermik tigusinermut uppernarsaammik nalunaaruteqartumut nassiussinissamut pisussaavoq.

Isumaginninnikkut misissuineq

Kommune nalunaaruteqarnermik tigusaqarnermi aalajangissaaq isumaginninnikkut misissuineq pisariaqassanersoq. Isumaginninnikkut misissuiner-
mi siunertarineqartarpoq meeqqap pisariaqartitaasa siuarsarnissaat kiisa-
lu meeqqap pisariaqartitamisut eqqortumik tapersorsorneqarnissaata ila-
lernissaa. Meeqqanik tapersorsuineq pillugu inatsimmi § 46, imm. 2 naaper-
torlugu kommunip isumaginninnikkut misissuiner-
mi uku nalilersortassavai:

1. Meeqqap pissusilersornera, qanoq innera ineriartorneralu
2. Meeqqap ilaqutariinnikkut atugai, tassunga ilanngullugit ilaqutai
attaveqaaqatigiittartullu ataqatigiinnerat
3. Meeqqap ulluk-
kut paaqqinnittar-
fimmi atuar-
fimmilu atugai
4. Meeqqap peqqissutsikkut atugai
5. Meeqqap sunngiffimmi atugai ikinngutaalu
6. Pissutsit allat meeqqap atugaanut tunngasinnaasut

Sullissisup suliassaraa nalilissallugu isumaginninnikkut misissuiner-
mi im-
mikkoortut arfinillit tamarmik ilanngutitissallugit naleqqunnersoq. Tamatu-
ma saniatigut inatsisini piumasaqaataavoq siunertami allassimasumit ane-
rusumik misissuisoqaqqusaanngitsoq. Tassa sullissisup nalilertassavaa su-
liani ataasiakkaani isumaginninnikkut misissuiner-
mi suut qulaajarneqartas-
sanersut. Misissuineq aallaavigalugu kommune meeraq pillugu iliuusissatut
pilersaarusiortassaaq. Iliuusissatut pilersaarummi ataatsimut takuneqar-
sinnaasassaaq meeraq qanoq tapersorsorneqassanersoq allassimasassal-
lunilu tapersorsuinerup qaqugu naammassineqarsinnaanerata naatsorsuu-
tineqarnera. Meeqqap tapersorsorneqarnerata nalaani kommune malitse-
qartitsinissamut pisussaasarpoq. Isumaginninnikkut misissuiner-
mik iliuu-
sissatullu pilersaarum-
mik suliaraqarnermi kommunip meeraq ilaqutaalu aku-
liutitittassavai.

Angajoqqaajusut innarliisutut pasitsaanneqarpata meeqqap ukiui apeqqutaatinnagit pasitsaassineq pillugu angajoqqaat oqaloqatigineqaaqussaanngillat. Tamatumani pissutaavoq meeraq angajoqqaanit sunnerneqarnani oqartussaasuni siunnertortimut innarlerneqarsimasinnaaneq pillugu oqaluttuarnissamut periarfissaqarniassammat. Paasisutissanik pissarsiniartogassappat allat aqqutigalugit taamaaliortoqassaaq.

Angajoqqaat meeqqaminnut innarliisutut pasineqaraluarpataluunniit suli naleqqussinnaasarpog meeqqap ataatsimut isigalugu atugarliorpasinnera pillugu angajoqqaat oqaloqatiginissaat.

Kommunip suleriesia ataani takussutissiarineqarpoq:

Meeqqamik kinguaassiuutitigut innarliinerit pillugit nalunaaruteqarnerit

Nalunaaruteqarnermi meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanera pasitsaassutigineqarpata kommune ingerlaannaq iliuuseqassaaq. Tassa kommunip ingerlaannaq aalajangissavaa isumaginninnikkut misissuisoqassasoq, kommunillu ingerlaannaq meeraq tapersersussavaa qarasaasiakkullu nalunaaruteqarnermut immersuiffissaq atorlugu pasitsaassineq pillugu politiinut nalunaaruteqassalluni. Qarasaasiakkut nalunaaruteqarnermut immersuiffissaq kommunip ESDH-systemianiippoq "Get Organized"-imi Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit tapersersorneqartumi.

Matumani atuarsinnaavat meeqqanik tapersersuineq pillugu inatsimmi kommunep nalunaaruteqarnermi iliuuseqartussaataitanera pillugu qanoq allassimasoqarnersoq:

Nalunaaruteqarnermi kommunip iliuuseqarnissamut pisussaffia

§ 19. Kommunalbestyrelsi nalunaarummik tigusaqaruni, tak. §§ 15, 16 imaluunniit 17, akunnerit 24-t iluanni isumaginninnikkut misissuititsinissamik tunngavissaqarnersoq aalajangiiffigissavaa tak. § 45.

Imm. 2. Imm. 1 naapertorlugu kommunalbestyrelse isumaginninnermi sullissinnikkut misissuineramik aallartitsinissamik aalajangiippat, tamanna piaarnerpaamik aammalu nalunaarutip tiguneqarneraniit kingusinnerpaamik sapaatit akunneri marluk qaangiutsinnagit misissuineq aallartinneqassaaq.

Imm. 3. Nalunaarummik tigusinermi isumaginninnikkut misissuineq ikiuigallarnerlu ingerlaannartumik aallartinneqassapput, taamaattoq kingusinnerpaamik akunnerit 24-t iluanni, nalunaaruteqarnerup kommunalbestyrelsi pasitsaassaqartilerpagu uku pillugit:

- 1) paarsinerluttoqarsimaneramik,
- 2) meeqqamik imaluunniit illoqatigiinni inoqutigiit allat akornani nakuusertoqarsimaneramik imaluunniit siorasaarisooqarsimaneramik, imaluunniit
- 3) meeqqamik kinguaassiutigut atornerluisooqarsimaneramik.

Imm. 4. Imm. 3 naapertorlugu nalunaarummik tigusaqartoqarnerani, kommunalbestyrelse ingerlaannartumik politiinut nalunaarutisineq pillugu nalunaarutiginnissaaq.

Imm. 5. Kommunalbestyrelsip iliuuseqarnissamut pisussaaffia, qulaani allassimasut imm. 1-imiit 4-mut naapertorlugit, aamma atuutisaaq kommunalbestyrelsip nammineerluni, tassalu nalunaaruteqartoqarnera tunngaviginagu, meeqqamut pissutsit ernumanar toqartut maluginiarpagit.

Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, § 19.

Kommunit akunnermini nalunaaruteqartussaaitaanerat

Ilaqutariit pillugit suliap suliarineqarnerani ilaqutariit kommunimut allamut nuukkunik kommunip qimanneqartup kommune ilaqutariit nuuffigisaat nalunaaruteqarfigissavaa. Taamaalilluni qulakkeerneqassaaq meeqqap ilaqutariillu pisariaqartitaat aallaavigalugit tapersorsorneqarnissaat.

Pisuusaartitaq

Matumani meeqqap innarlerneqarsimaneranik pasitsaassisoqarnera pillugu ilinniarititsisup kommunillu suliaq qanoq iliuseqarfigineraat assersuutitut allaatigineqarpoq:

Salik qulinik ukiulik

Ilinniartitsisup maluginiarpaa Saliup qulinik ukiullip pissusia allangortoq. Ilasseraangilaq, matoqqarpasippoq attavigiuninaallunilu. Ilinniartitsisup Salik aperaa sunersoq, Salilli oqarusunngilaq. Ilinniartitsisup Salik oqarfigaa angajoqqaavi oqaluunnialrugit, Salilli assut aliatsappoq nilliallunilu: "Naamik".

Ilinniartitsisup nalunngilaa Saliup angutaa assut imertartoq. Eqqarsaatigikulasarsimavaa Salik meeraalluni innarlerneqartarsimansoq. Saliup pissusia ilinniartitsisullu ilaqutariit atuqaannik ilisimasani tunngavigalugit ilinniartitsisoq aalajangerpoq kommunimut nalunaaruteqarniarluni. Saliup angajoqqaavi nalunaaruteqarneq pillugu ilisimatinngilai nalornissutigigamiuk Salik angumminit innarlerneqarsimansoq.

Kommunip inunnik sullissisoq Salimmik oqaloqateqaqqullugu atuarfimmukartippaa. Aalajangerneqarpoq Salik qanoq tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsineranik ersersitsisussamik isumaginninnikkut misissuisoqassasoq politiillu nalunaaruteqarneq pillugu ilisimatinneqassasut. Tamatuma saniatigut Salik ilaqutariit illuanni pinartoqartillugu ikiorneqarnissamik neqeroorfigineqarpoq. Saliup angajoqqaavisa qaqugu qanorlu akuliutsinneqarnissaat sullissisup politiit peqatigalugit ataqtigiissarpaa.

IMMIKKOORTOQ 4: SULIASSAQARFIIT ASSIGIINNGITSUT SULEQATIGIINNERAT

Kinguaassiuutitigut innarliinerit pinaveersimatinnissaat akisussaaffiuvoq ataatsimoorussassaq. Taamaattoqaraangalli innarliisoqarluni innarliinerup unitsinnissaa akisussaaffiuvoq ataatsimoorussassaq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq suliassaqarfinni eqimattat tamarmik namminneq sunik suliassaqarnerlutik suliassaqarfimmilu eqimattat allanik sunik suliassaqartut ilisimassagaat. Suliassaqarfiit tamarmik taamaalillutik meeqqamut tulluurtumik qajassuussisumillu kinguaassiuutitigut innarliinerit paasineqartarnissaannut iliuuseqarfigineqartarnissaannullu ikiuutaasinnaapput.

Suliassaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiittartut pingaarnerpaat ataani takussutissiarineqarput. Kommune qeqqaniippoq taanna meeraq pillugu suliassaqarfiillu assigiinngitsut suleqatigiittartut akornanni sulinermik ataqatigiissaarinermik suliassaqartuummat:

Quppersakkami matumani sulisut assigiinngitsut suliassaat inissisimaffiilu allaatigineqarput.

Suliassanik akisussaaffimmillu agguataarineq

Meeqqueriviit atuarfiillu

Suliaqarfiit assigiinngitsut suleqatigiittartut ilaat ulluinnarni sulinerminni meeqqanut toqqaannartumik attaveqartarput. Ass. meeraaqqerivimmi, meeqqerivimmi atuarfimmiluunniit suliguit meeqqat ilisarismalluassagunarlugillu meeqqat kikkut nuanniilliuteqarpassinnersut ajorpassinnginnersuluunniit ilisimassagunarpat. Qulaani assersuutitut eqqaaneqartuni meeraq ajornerulernermigut ajunnginnerulernermigulluunniit pissuserisamigut allanngornersoq sulisutut amerlanertigut malugineqarsinnaasarpoq.

Meeqqat qanoq issutsimikkut ajorpassinnginnerat imaluunniit atugarliuteqarpassinnermut takussutissaat qisuariaataallu pillugit paasisutissat taaku tamarmik suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigineqartartunut ilisima-

saapput pingaarutillit. Tassa meeqqat eqqumaffiginerat suliassarivat pingaarnerpaaq. Atugarliortoqarpat kommune nalunaaruteqarfigissavat, meeqqallu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerannik misissuiffigineqartut tapersersorlugillu isumassussavatit.

Kommune

Kommunip nalunaaruteqarnermik tigusinermi meeqqap ilaqtariillu atugaa-sa misissornissaat akisussaaffigaa. Kommune politiinut nalunaaruteqartus-saatitaavoq suliaqarfiillu akimorlugit atavigineqartartut suleqatigisussaa-titaallugit. Tamatuma saniatigut meeqqap tulluurtumik tapersersorneqar-nissaa kommunip isumagissallugulu tapersersuineq siunertarineqartutut iluaqutaanersoq malittarisussaavaa aammalu pisariaqartitsisoqarunnaar-pat tapersersuineq unitsissallugu.

Politiit

Politiit inatsisit maleruarneqarnissaasa qulakkeernissaat suliassaraat. Meeqqanik kinguaassiuutitigut innarliisut misissoqqissaassallugillu eqqar-tuussisutigoortittussaavaat. Meeqqanik kinguaassiuutitigut innarliineq pil-lugu misissueqqissaarnerit amerlanertigut nalunaaruteqarneq tunngaviga-lugu aallartinneqartarput. Misissueqqissaarnermut ilaasinnaapput piner-luffiusumik misissuineq, pasisanik killisiuineq kiisalu meeqqamik innarler-neqarsimasumik killisiuineq/videukkut killisiuineq.

Politiit meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqartarnera pasitsaassutigi-gunikku kommunimut nalunaaruteqassapput.

Peqqinnissaqarfik

Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerata takutinnissaa up-vernarsarnissaalu peqqinnissaqarfiup suliassaraa. Taamatut upvernarsaa-neq eqqartuussivimmi upvernarsaatiniq saqqummiussinermut atorneqar-sinnaassaaq. Tamatuma saniatigut meeraq ilaqutaalu pinartumik atugaqar-nersut pinartumillu ikiorneqartariaqarnersut nalilernissaannut nakorsaq periarfissaqassaaq. Kingullertullu nakorsaq aamma meeqqap tarnip pissu-sianik immikkut ilisimasalimmut neqeroorutinullunniit allanut innersuun-nissaanut periarfissaqassaaq.

Aamma imaassinnaavoq nakorsap, kigutit nakorsaata, pinartoqartillugu napparsimmavimmi passussisarfiup peqqinnissaqarfimmiluunniit sullissisup maluginiaraat meeraq kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasoq. Taa- ma pisoqarpat aamma kommunimut nalunaaruteqartussaapput.

Ilaqutariit illuat aamma ulluklut unnuakkullu neqeroorut

Ilaqutariit illuisa aamma ulluklut unnuakkullu paaqqinnittarfiit suliassaasa ilagaat meeqqanik kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasunik katsorsaa- neq ajoqusiinerup sunniutaanik inersimasunngornermilu kingunerluutit min- nerulersinnaanissaannik kinguneqartussaq. Suliap misissoqqissaarneqar- nerani innarliisoqarsimaneratalu uppersarneqarnerata kingorna ulluk- kut unnuakkullu paaqqinnittarfiit meeqqanut pisariaqartitsisunut toqqissi- simanarsinnaasarput.

Meeraq ataatsimut isigalugu atugarlioneq pissutigalugu aamma ulluklut unnuakkullu katsorsartinnermut ilaqutariilluunniit illuannut innersuunne- qarsinnaavoq. Matumani ulluklut unnuakkullu paaqqinnittarfik ilaqutariil- luunniit illuat meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanagera pillugu paasitinneqarsinnaapput. Pisumi tamatumani kommunimut nalunaarute- qartussaataitaassapput.

Kommunini meeqqat illui

Meeqqat illuat tassaavoq meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innar- lerneqarsimasut aamma/imaluunniit nakuuserfigineqarsimasut eqqortumik tapersorsorneqarfigisinnaasaat, qulaajaaffigineqarfigisinnaasaat immaq- lu katsorsarneqarfigisinnaasaat. Meeqqat illui ilaqutariit illuinnut ilaassap- put meeqqanullu tulluarsakkamik pequtsersorneqassallutik ass. meeqqanik videokkut killisiuisarfitut katsorsaavittulluunniit atorineqartussat. Meeq- qat Illui 2022-mi aallartisarneqarsimasut illoqarfinni ukunani atuutilersin- niarlugit sulisoqarpoq: Tasiilaq, Maniittsoq aamma Ilulissat.

Meeqqat illuanni siunertaavoq meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqar- simasut aamma/imaluunniit nakuuserfigineqarsimasut sumiiffimmi ataatsi- mi pitsaasumik qajassuussimillu iliuuseqarfigineqarnissaat. Taamaalil- luni meeqqap misigisani pillugit sumiiffinni assigiinngitsuni arlaleriarluni oqaluttuaqattaarnissaa pinngitsoortinneqassaaq. Meeqqat illuat aamma

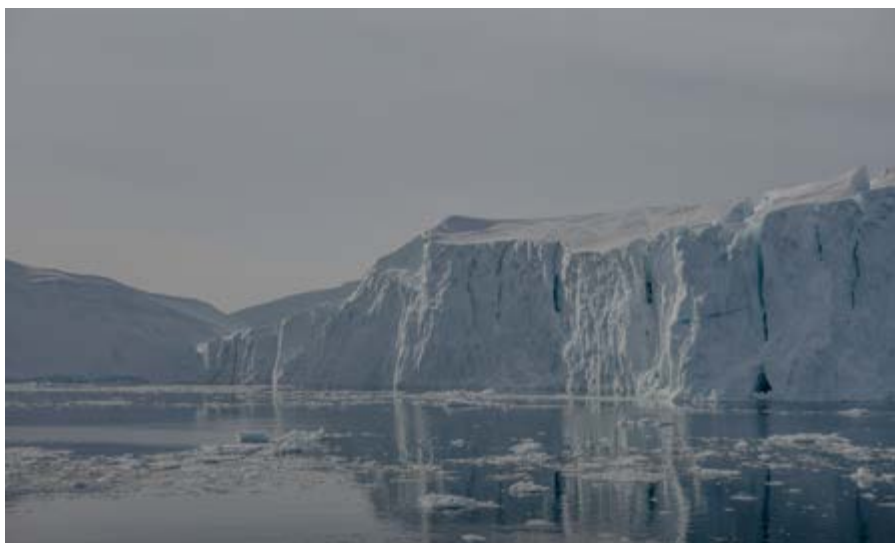
kommunip, politiit, peqqinnisaqarfiup oqartussaasullu allat inuillu susas-
saqartut naapittarfigissavaat.

Meeqqat illuanni pingaarnertut siunertarineqarpoq innarliinerit nakuuser-
nerillu pillugit suliani suleriutsimik assigiissaarinissaq taamaalluni kommu-
nimut nalunaaruteqarnerup politiinulluunniit nalunaaruteqarnerup kingorna
pilerturnerusumik qulaajaasoqarnissaa immaqalu katsorsaasoqarnissaa
qulakkeerneqarniassammat. Illoqarfinnili taakkunani pingasuni isumalluutit
assigiinngillat.

Ataani meeqqat illuanni suliap ingerlarnga pillugu assersuusiaq takuneqar-
sinnaavoq.

Pisuusaartitaq

Matumani meeraq kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasoq pillugu suliami suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigiit suliassaminnik isumaginninnerannik assersuut allaatigineqarpoq.

Salik qulinik ukiulik pillugu atuarfimmiit nalunaaruteqartoqarnerata kingorna (takuuk immikkoortoq 4) Salik napparsimavimmi misissorneqarsimavoq. Misissuinnermit ersersinneqarpoq Salik erlummigut kimillanneqartoq. Salik aamma politiinit killisiorneqarsimavoq. Matumani Saliup uppernarsarpaa ataataminit kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimalluni. Tamatuma saniatigut kommune § 50 malillugu misissuisimavoq Saliup piffissap ilaani ullukut unnuakkullu paaqqinnittarfimmi najugaqarnissaanik tikkuaasumik. Kommunip suliap ingerlanerani atuarfik, suliap misissorneqarnerata nalaani Salimmik immikkut isumaginnittoq, qanimut attaveqarfigisimavaa. Saliup angajoqqaavi siullermik akuliutsinneqarput ataataasup politiinit killisiorneqarnerani. Anaanaasoq kingusinnerusukut sullisisoq peqatigalugu Salik pillugu iliuusissatut pilersaarusiamik allannermi akuliutinneqarpoq.

Ulapungaarsimanermik pilersaarutit

Nunatsinni kommunit tamarmik inatsisitigut pisussaapput upalunaarsimanermik allannissamut, tamatumanilu allassimasussaavoq kommune meeqqat sumiginnaarneqarsimasut pillugit suliani pitsaaliuinermik, misissuinermik katsorsaanermillu qanoq suliaqartartoq.

Ulapungaarsimanermi siunertarineqarpoq kommunimi sulisut tamarmik sumiginnaaneq pillugu pitsaaliuinissaq, sumiginnaasoqartillugu misissuinissaq qanorlu suliaqarfigissallugit kiisalu sumiginnaaneq pillugu pasitsaassinermi ilisimasaqalerner miluunniit qanoq iliussanerlutik ilisimassagaat. Tassa suliami suut suliarissanerlugit qanorlu inissisimaffeqarnerminnik ilisimanninnissaat siunertaavoq.

Matumani atuarneqarsinnaavoq meeqqanik tapersersuineq pillugu inatsimmi meeqqat inuusuttullu pillugit politikki ulapungaarsimanerlu pillugit qanoq allassimasoqartartoq:

Imm. 3. Kommunalbestyrelse meeqqanut inuusuttunullu ataqatigiisumik ilusilersukkamik kiisalu meeqqanik sumiginnaanermik pinaveersaartitsinermut piareersimasortalimmik siusissukkut paasisaqartarinnissamut meeqqallu sumiginnakkat pillugit sulianik suliarinnittarnermut upalungaarsimasussanik, kiisalu ajornartoormi upalungaarsimanissamik periusissiuissalluni meeqqamik angerlarsimaffiup avataanut inissiinissap tungaanut isumaginninnikkut nakkutilliinermik suliaqarnissamut pilersaarusiussaaq, takuuk § 36 imm. 3 naammassisinnaajumallugu politikkiiliussaaq. Taannalu kommunip nittartagaani tamanut saqqummiunneqassaaq sivisunerpaamillu ukiut sisamat allortarlugit iluarsaateqqinneqartassalluni.

Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq, § 3, imm. 3.

Upalungaarsimanermut ilanngunneqartariaqartut:

- Immikkoortoq allaqqaasiutitut allataq upalungaarsimanerup sumut tunnganerani kikkunnillu suliarineqarsimanerani paasissutissiisoq
- Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissaannik arlaatigulluunniit sumiginnarneqarnissaannik pinaveersimatitsinissamut atatillugu kommunimi sulisut qanoq iliornissaat pillugu immikkoortutut allataq
- Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut arlaatigulluunniit sumiginnarneqarsimasut sapinngisamik siusinnerpaamik paasiumallugit kommunimi sulisut qanoq iliortarnissaat pillugu immikkoortutut allataq
- Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimane arlaatigulluunniit sumiginnarneqarsimane pillugu pasitsaassinermi ilisimasaqalerner-miluunniit kommunimi sulisut qanoq iliuuseqarnissaat pillugu immikkoortutut allataq
- Meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut arlaati-gulluunniit sumiginnarneqarsimasut pillugit suliani kommunimi sulisut sulisullu allat suliasaqarfii akimorlugit suleqatigiillutik paasiniaanis-samut iliuuseqarnissamullu qanoq ikioqatigiissinnaasut pillugu immik-koortutut allataq

IMMIKKOORTOQ 5: SUMUT IKIORTISSAR- SIORTOQARSINNAVA?

Sulinermi imminut paarineq

Meeqqanik artorsartunik, assersuutigalugu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasunik sullissineq misigissutsikkut tamaviaarnarpoq. Sulisutut immaqa meeqqat attaveqarfigisatit qanigisarilersimavatit, immaqa akuleruffigisimavatit artorsaraangatalu anniaataat misigisinnaasutullusooq ittarlugit.

Imaassinnaavoq ajornartorsiutit tamatumunnga assingusut ilinnut assut ilisarnartut, immaqa nammineq assingusumik misigisaqarsimagavit taamatulluunniit misigisaqarsimasunik nalunngisaqaravit. Meeqqap atugarlionera kinguaassiuutitigulluunniit innarlerneqarsimaneramik pasitsaassinerit oqaatigigukku immaqa nunaqqatitit qanoq qisuariassanersut annilaanngatigisinnaavat.

Kinguaassiuutitigut innarliinerit inuuninni aqqusaarsimagukkit kingunerlutsitsinermut uteqqittoornissamut, tassa innarliinerit pimmata kingunerluttit misigeqqinnissaannut utersaartooqqissinnaavutit.

Immikkoortumi ataani atuarneqarsinnaapput meeqqanik inuusuttunillu sullissisut ikorfartorneqarlutik oqaloqatigineqarnissamut siunnersorneqarnissamullu periarfissaasa suuneri.

Ikorfartorneqarluni oqaloqatigineqarneq siunnersiunerlu

Meeqqanik inuusuttunillu artorsartunik sullissininni imminut paarinissat pingaaruteqarpoq. Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut allat sulisutut eqqarsaatersuutinnik, misigisannik misigissutsinnillu avitseqatigisarnerisigut taamaalorsinnaavutit. Tassa sumi siunnersorneqarsinnaanerlutit suliffinilu ikorfartorneqarlutit oqaloqatigineqarnissamut sunik periarfissaqarnerlutit paasiniassavat.

Siunersuineq tassaavoq sulisutut eqqarsaatersuutinnik, iliutsinnik aalaj-angiussannillu sulisumik allamik eqqartueqateqarneq. Ikorfartorneqarluni oqaloqateqarneq suleriutsinnik meeqqanillu sullissisarninnik isummersor-nissamut periarfissiinnaavoq. Oqaloqatigiinnerup nalaani nammineq inis-simaffiit, iliuserisartakkatit isiginnittaatsillu nutaat takunissaannut pe-riarfissat isummersorfigisinnaassavatit. Siuner taavoq piginnaasaqarluar-nermik paasinninnissat piginnaasaqarluartutullu misiginissat.

Suleqatitit siunersiorsinnaavatit. Kisimiillutit sulisaruit pisortarisat pisa-riaqartitannik siunersiorsinnaasat attavigisinnaavat siunersuinermilluun-niit neqerooruteqartartumut innersuussinnaavaatit.

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut tamarmik taakkualu aqutsisui ikor-fartorneqarlutik oqaloqateqarnissamut periarfissaqarput Sullissisunik Siunnersuisarfimmut attaveqarnermikkut, immikkoortortamut Isuma-ginninnermut Aqutsisoqarfiup ataaniittumut oqarasuaatikkut uunga.:

34 50 00

pigaartulluunniit mobilianut: **22 46 64** nal. **09.00-15.00**

imaluunniit e-mailikkut: siunnersuisarfik@nanoq.gl

Neqeroorutit suut innersuussiffigineqarsinnaappat?

Nunatsinni sulisut aamma meeqqat inersimasullu kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut siunnersorneqarnissamut tapersersorneqarnis-samullu periarfissaqarput.

Sulisunik pikkorissartitsinerit

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik nunaqqatigiinni pisariaqartinneqartut apeqqutaatillugit pikkorissartitsinernik neqerooruteqartarpoq. Pikkoris-sartitsinernik neqeroorutit allattorsimaffiat nittartakkami uani takuneqar-sinnaapput: www.socialstyrelsen.gl imaluunniit Isumaginninnermut Aqut-sisoqarfik e-mailikkut saaffigineqarsinnaavoq: iass@nanoq.gl.

Sulisunik siunnersuineq ilitersuinerlu

Sulisutut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup Sullissisunut Siunnersuisar-fianit meeqqat inuusuttullu pillugit suliani suliassanilu nalornissuteqaraa-ngavit siunnersuinissamut ilitersuinissamullu piareersimasumit ikiorne-

qarsinnaavutit. Pisariaqartitsinerup qanoq annertutiginera apeqquaatil-lugu sullissisut nunaqqatigiinnut ornigussinnaapput suliallu qanoq iliuuse-qarfigineqarnissaa pillugu ilitersuullutik.

Katsorsaasut angalasartut

Meeqqanik katsorsaasut angalasartut – kommuninut neqeroorut

Meeqqanik katsorsaasartut angalasartut meeqqanik inuusuttunillu 0-17-inik ukiulinnik kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasunik innarlerneqarsimasutulluunniit pasitsaanneqartunik qulaajaanissaq katsorsaannissarlu neqeroorutigisarpaat. Meeqqanik katsorsaasut angalasartut aallartinneqartarput kommunimi aqutsisut qullersaasut Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut allakkatigut noqqaassuteqarnerisigut.

Meeqqanik katsorsaasunut angalasartunut ilaapput tarnip pissusiinik ilisimasallit kingunerlutsitsisimasunillu katsorsaasartut, katsorsaasullu angalasartut aallartinneqarunik katsorsaasut marluk ukiup ataatsip missaani illoqarfimmut nunaqarfimmulluunniit qaammammut sapaatip-akunnera ataaseq tikeraartassapput. Katsorsaannermi meeraq taassumalu attaveqarfigisartagai ukkatarineqartarput. Meeqqat inuusuttullu katsorsarneqartussatut innersuunneqartut angalanermi ataatsimi ataasiarluni marloriarluniluunniit katsorsarneqarnissamik neqeroorfigineqartarput. Tamatuma saniatigut illoqarfimmi nunaqarfimmiluunniit nunaqavissoq Meeqqanik Katsorsaasut Angalasartut suliaat pillugu ilisimasanik siaruarterinermik suleqatigineqartarpoq.

Inersimasunik katsorsaasut angalasartut – kommuninut neqeroorut

Inersimasunik katsorsaasartut angalasartut nuna tamakkerlugu katsorsaannermik suliaqartarput, tamatumunngalu ilaavoq kinaassutsimik isertuussil-luni katsorsaannermik neqeroortarneq. Katsorsaasut angalasartut aallaa-viusumik ukiup ataatsip missaani katsorsaasarput ilaatigut Nuummiit ilaatigullu angalanikkut. Katsorsaasut angalasartut aallartinneqartarput kommunimi aqutsisut qullersaasut Katsorsaasunik Angalasartunik noqqaassuteqarnerisigut. Katsorsaasut Angalasartut sullinniagaat tassaapput innuttaasut kinguaassiuutitigut innarlerneqarnerup kingorna inersimasun-ngermermi kingunerluuteqartut. Katsorsaasut Angalasartut suliaat illoqar-fimmut aamma/imaluunniit nunaqarfimmut naleqqutissapput kommunip

pineqartup nalilerpagu Katsorsaasut Angalasartut sullinniagaasa iluanni katsorsaaniissamik annertuumik pisariaqartitsisoqar toq kommunillu nammineerluni matussusersinnaasaanit amerlanerusunik suliassaqartoq.

Katsorsaasunit Angalasartunit katsorsaanerit neqeroorutigineqartartut ilaatigut tassaapput inunnik ataasiakkaanik katsorsaaneq, aappariinnik katsorsaaneq eqimattanillu katsorsaaneq. Tamatuma saniatigut Katsorsaasut Angalasartut aamma attaveqaaqatigiittartunik ataatsimiisitsinernik, ikorfartuilluni oqaloqateqarnernik sulisutullu siunersiuiinernik kiisalu pikkorissaanernik neqerooruteqartarput.

Siunnersuisarfik Tusaannga

Nunatsinni innuttaasut (meeqqat, inuusuttut inersimasullu) ullup ingerlanerani qanoq ilisukkulluunniit ajornartorsiutit suulluunniit pillugit oqarasuaatikkut SMS-ikkullu siunnersorneqarlutillu tapersorsorneqarsinnaapput. Oqarasuaatit normuinut saaffiginninneq innuttaasunut akeqanngilaq.

Oqarasuaat: **80 11 80**

SMS: **18 99**

Klinik Killiliisa

Klinik Killiliisa inersimasunut katsorsaaniissamik neqeroorutaavoq meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiuutitigut killissamik qaangiillutik pissusilersortartunut taamaaliornissamilluunniit eqqarsaateqartunut. Sulisut siunnersorneqarnissamik pisariaqartitsigunik Klinik Killiliisa attavigisinaavaat:

E-mail: klinikkilliliisa@nanoq.gl

Oqarasuaat: **80 11 65** sisamangornikkut nal. **12.00-14.00**

Politiit oqarasuaatikkut siunnersuisarfiat

Meeqqanik inuusuttunillu sullissisut meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarnera pasitsaassutigigunikku politiit oqarasuaatikkut siunnersuisarfiannut sianersinnaapput. Taamatut pasitsaassinermi apeqquterpassuit qaffakaalersinnaapput, tamatumaniilu meeqqanik inuusuttunillu sullissisut nalunaaruteqannginnermi nalornissuteqarunik politiit oqarasuaatikkut siunnersuisarfiannut ataveqaqqullugit kajumissaarneqarput.

Oqarasuaatikkut siunnersuisarfik **25 54 34**
ulluinnarni tamani ammasarpoq nal. **09.00-15.00**.

Ukunani paasisaqarnerusinnaavutit:

Ilisimasat paasisutissalluunniit amerlanerusut pisariaqartikkukkit nittar takkani ukunani atuarnerusinnaavutit:

- Kommunivit nittar tagaani
- www.januscentret.dk
(tassani ernumanassutsimut uuttuut takusinnaavat).
- www.socialstyrelsen.gl
- www.paarisa.gl

Pilluarneq ersigiunnaarpara

2019-imi piviusulersaarut "Pilluarneq ersigiunnaarpara" saqqummerpoq. Piviusulersaarummi kinguaassiuutitigut innarlerneqarneq meeraanermilu annilaarnartunik nalaataqarsimagaluarluni pitsaasumik toqqissisimanartumillu inuuneqalerneq pillugu inuit marluk oqaluttuaat imaannaanngitsut sammeneqarput. Taamatuttaaq piviusulersaarummi tarnip pissusiinik immikkut ilisimasallit sammisaq pillugu sulisutut qaamarsaasut apersorneqarput.

Piviusulersaarut uani takuneqarsinnaavoq www.paarisa.gl

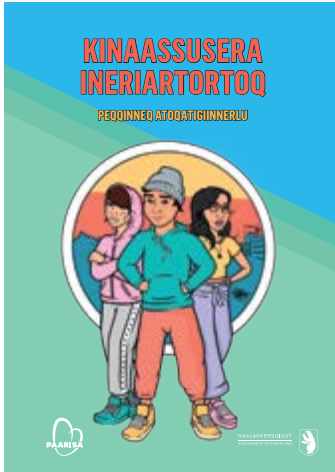
Killiliisa Podcast

Podcastit nangeqattaartut piviusulersaarummit "Pilluarneq ersigiunnaarpara"-mit aallaaveqarput. Imarisaat piviusulersaarutip imarisaaneerput kinguaassiuutitigut innarliineq pillugu podcastikkut nangeqattaartunngortinneqarsimasut. Tamatumani tarnip pissusiinik immikkut ilisimasallit kinguaassiuutitigut innarliineq pillugu sulisutut itisiliinerat tusarneqarsinnaavoq.

Podcastit nangeqattaartut www.paarisa.gl-imi aamma Spotify-mi tusarnaarneqarsinnaapput.

Kinaassusera ineriartortoq – peqqinneq atoqatigiinnerlu

2022-mi atoqatigiinneq pillugu ilinniartit-sissut nutaaq Paarisamit saqqummersinne-qarpoq. Ilinniartitsissummi oqaloqatigiin-neq aallaavigalugu ilinniartitsineq tunngavi-gineqarpoq, tassanilu ilinniartitsisup atuar-tullu sammisat ammasumik eqqartussallu-git sapernarsinnaasut toqqissisimasumik eqqartuiffiginnissinnaalernissaannik piler-sitsissapput.

Ilinniartitsissutip saniatigut filmit sisamat ineriartortinneqarsimapput USB stik Paarisalluunniit nittartagaa aqqutigalugu pissarsiarineqarsinnaasut. Apeqqutissaqar-nermi siunnersorneqarnissamilluunniit

pisariaqartitsinermi paarisa@nanoq.gl-imut saaffiginnittoqarsinnaavoq.

Ilinniartitsissut www.paarisa.gl-imi nassaarisinnaavat.

Tusaannga

Oqarasuaatikkut siunnersuisarfik Tusaannga aqqutigalugu kinaassutsit isertuullugu sammisaq eqqartorusutat pillugu siunnersuisartoq oqaloqa-tigisinnaavat.

Meeqqat, inuusuttut inersimasullu tamarmik oqaloqateqarnissamik allaqa-teqarnissamilluunniit pisariaqartitsisut Tusaanngamut attaveqarsinnaap-put. Tusaanngap attaveqarfiginerani kinaassuseq isertuunneqartarlunilu attaveqarfiginera akeqanngilaq – Tusasseerukkaluarlutit suli sianersinnaal-lutillu allassinnaavutit.

Oqarasuaat: **80 11 80**

SMS: **18 99**

OQAATSIT NASSUIAATAAT

Matumani quppersakkami oqaatsit atorneqartut isumaat atuarsinnaavatit.

Ilisimasat:

Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneranik ilisimasaqarnerit, ass. meeraq innarlerneqarsimanermut timikkut takussutissaqarmat meerarluunniit oqaluttuarsimammat kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimalluni.

Iliuuseqarneq:

Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerata paasinerani sulisutut piffissaagallar tillugu eqqortumillu iliuuseqarneq.

Isumaginninnikkut misissuineq:

Meeraq tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsillugu sullissisup misissuineq ingerlatassaa.

Katsorsaasut Angalasartut:

Angalasartoqatigiit inersimasunut meeraanermi kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneq pissutigalugu kingunerlutsitsisunut katsorsaanermik neqeroorteqartatut.

Kinguaassiuutitigut innarliineq:

Meeqqap kinguaassiuutitigut qanoq ittumilluunniit iliuuseqarfiginera.

Kommune:

Meeqqat tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsisut pillugit kommunimi immikkoortortaq nalunaarutininik tigusaqartoq suliaqartorlu.

Meeqqanik Katsorsaasut Angalasartut:

Angalasartoqatigiit arlallit meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut katsorsarneqaqqullugit Nunatsinni pisariaqartitsineq malillugu angalasartut.

Meeqqanik kinguaassiuutitigut kajungerisaqarneq:

Inersimasup meeqqanik kinguaassiuutitigut kajungerisaqarnera atoqateqarusussualuunniit. Meeqqanik kinguaassiuutitigut kajungerisallit ilaat meeqqat peqatigalugit atoqatigiinnikkut iliuuseqarneq ajorput, aamma ilaannikkut meeqqanik innarliisut meeqqanik kinguaassiuutitigut kajungerisaqartuuneq ajorput.

Meeqqat:

Meeqqat 0-ip 17-illu akornanni ukiullit tamarmik.

Misissuineq:

Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimasut sapinngisamik siusinnerpaamik paasiniarneqarnissaannik suliassaq.

Nalunaaruteqarneq:

Nalunaaruteqarneq tassaavoq meeqqap tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsineranik kommunimut ilisimatitsineq. Inatsisitigut aalajangerneqarsimavoq meeqqap tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsinera ilisimagukku kommunimut nalunaaruteqartussaaitaasutit.

Pasitsaassineq:

Meeqqap kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneranik eqqarsaateqarneq, qulakkeerluguli ilisimanninnginneq, ass. meeraq atugarliuteqarnermut takussutissaqarpat qisuariaateqarpalluunniit.

Pitsaaliuineq:

Meeqqat kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissaasa pitsaaliornissaannik suliassaq.

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq:

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq ilaqtatulluunniit qanigilluinnakkamik atoqateqarneq tassaavoq ilaqutariit atoqatigiinnerat. Tamanna inersimasut akornanni, meeqqat akornanni imaluunniit inersimasut meeqqallu akornanni pisinnaavoq. Qanigivallaakkamik atoqateqarneq inatsisitigut inerteqqutaavoq kinguaassiuutitigullu innarliinertut allatulli pillaassutaasinnaalluni.

Siunnersuisarfik Tusaannga:

Sulisunik innuttaasunillu oqarasuaatikkut siunnersuisarfik.

Sulisut:

Inersimasut meeqqanik inuusuttunillu sullissisut tamarmik, ilinniarsimasuunerat ilinniarsimasuunnginneralluunniit apeqqutaatinnagu.

Sullissisunut Siunnersuisarfik:

Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmi immikkoortortaqarfik sulisunik siunnersuisartoq pikkorissaasartorlu.

Takussutissat qisuariaatillu:

Meeqqat inuunerminni arlaannik ajortoqarneranut, ass. kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimanerminnut ersiutaat.

Timikkut kinguaassiuutitigut innarliineq:

Meeqqamut atoqatigiinnikkut toqqaannartumik iliuuserineqartut, ass. attuanninneq atoqatigiinnermulluunniit atatillugu atisaajaaneq atoqatiginninnerluunniit.

Timikkuunngitsoq kinguaassiuutitigut innarliineq:

Atoqatigiinnikkut iliuutsit meeqqap takusai, ass. kinguaassiuutitigut imminut attuaneq nalikkaanilluunniit nittarsaassineq.

NAJOQQUTAT ALLATTORSIMAFFIAT

- Bjerregaard, P. et al (2016): Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaanik misissuisitsineq 2014. *Inuunermi atugassarititaasut, inooriaaseq peqqissuserlu*. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Christensen, E. & Baviskar S. (2015): *Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ilaqtariinnut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfik (2015): *Katsorsaasut Angalasartut – Inersimasunik meeraanermi kinguaassiuutitigut innarlerneqarsimaneq pissutigalugit kingunerlutsitsisunik katsorsaaneq*. Nuuk, Naalakkersuisut.
- Meeqqanik tapersersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq. Nuuk, Naalakkersuisut.
- Nunatsinni meeqqat inuusuttullu aarlerinartorsiortut pitsaannerusumik iliuseqarfigineqarnissaat pillugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akimut suleqatigiinnerat (2020)
- Naatsorsueqqissaartarfik (2023): *Kalaallit Nunaanni kisitsisit, saqqummersitat tallimassaat*.
- Kikuchi, J. (1995): *When the offender is a child: Identifying and responding to juvenile sexual abuse offenders*.
- Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermi Inatsit, inatsit nr. 306, 1. maj 2008-imeersoq. Lovtidende A.
- Isumaginninnikkut suliani suliassaqarfii akimorlugit suleqatigiinnissaq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 1. november 1982-imeersoq. Nuuk, Namminersornerullutik Oqartussat.

- Larsen, C. V. L. & Bjerregaard, P. (2019): *Kalaallit Nunaanni nakuuserneq kinguaassiuutitigullu innarliisarneq. Innuttaasut peqqissusaannik misissuisitsineq tunngavigalugu allakkiaq.* SDU.
- Larsen, C. V. L., Al et al (2019): *Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaannik 2018-imi misissuisitsineq. Inuunermi atugassarititaasut, inooriaaseq peqqissuserlu.* SDU.
- Ottendahl, Charlotte Brandstrup et al. (2021): *Kalaallit Nunaanni 15-iniit 34-nik ukiullit akornanni eqqarsartaatsikkut peqqissuseq aamma peqqissuseq.* SDU.
- Red Barnet (n.d.): *Hvad er grooming?* Red Barnetip angajoqqaanut ujarlerfissiaa.
- SISO - Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod Børn (2012): *Definition af seksuelle overgreb.* Online Source.
- Isumaginninnermut Aqutsisoqarfik (2018): *Killiliisa - Naalakkersuisut kinguaassiuutitigut atornerluisarneq akiorniarlugu periusissaat.* Nuuk, Naalakkersuisut.
- Pedersen, C.P. & P. Bjerregaard (2011): *Inuusuttuuneq artornartog: 2011-mi Kalaallit Nunaanni inuusuttut atugarissaarnerat - meeqqat atuartut angajullit pillugit misissuineq.* SIF.
- Pedersen, C.P., C. Gohr & I. Olesen (2014): *Som ringe i vandet. Baselineundersøgelse. Befolkningens viden om og holdninger til seksuelle overgreb mod børn.* Nuuk, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Petersen, C.M. (2016): *Seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Beredskab, samtale med børn, vidensdeling.* Nuuk, Saaffik.